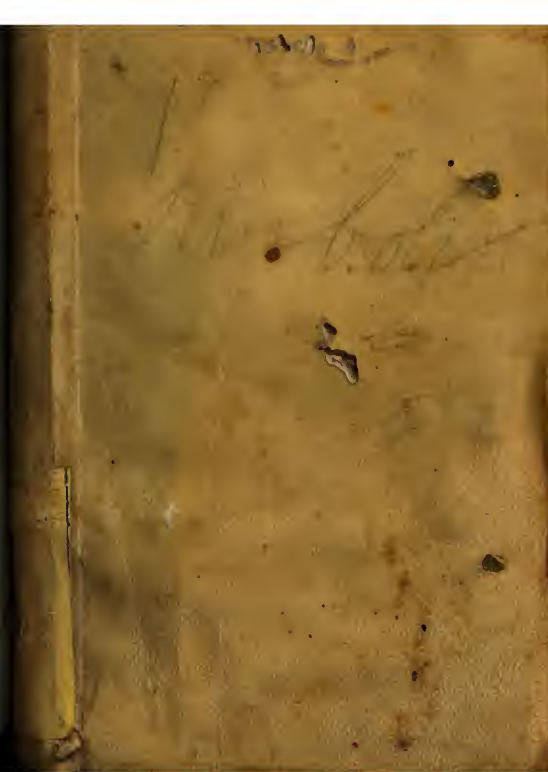

+
l. Alexandri Pollini.

XVII d 114

L. 30 e 5%

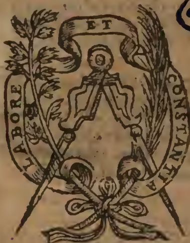
SYMBOLA

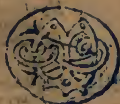
HEROICA

M. CLAVDII PARA-
DINI, BELLIIOCEN-
SIS CANONICI.

ET D. GABRIELIS SYMEONIS.

Multo, quàm antea, fideliùs de Gallica lingua in Latinam conuersa.

Ex Officina Plantiniana.

APVD CHRISTOPHORVM RAPHELENGIVM,
Academiæ Lugduno-Bat. Typographum,
CIↃ. IↃ. C.

CHRISTIANVS PIERIVS COLONIENSIS DE MAgnatum, vulgíque Symbolis, & insignibus, ex Iohan. Ludouico Viue.

Symbola non paruo quondam sub honore fuerunt
Hæc apud egregios, magnificósque viros.
Hæc habuêre Duces, & quondam Insignia Reges:
Nunc hominum quid non tentat inane genus?
Pars Phlegethontæos Colubros, Stygiósque Dracones,
Pars tumido sæuos pectore quærit Apros:
Pars volucres Tityi rodentes membra Promethei,
Pars absumentes pectora fossit Aues,
Vrsarum pars monstra trucum, pars monstra Leonum,
Et reliquas formas iam nouitatis amat.
Talia nunc petit à brutis insignia vulgus,
Brutorum vitæ stamina more trahens,
Quæ toto procul à vobis sint tempore, stultum
Nam genus ex omni parte notare solent.
Inclyta quin potiùs sint vestra Insignia virtus,
Nobilitas qua non clarior esse potest.
Imò vos reddant præsentia Symbola claros,
Quæ poterunt aliquo nobilitare modo.

CLA.

CLARISS. HEROI, D. CAROLO BARONI BARlemontano & Hirgiano, *Ordinis aurei velleris Equiti, nec non Regis Catholici Finantiarum Magistro, &c. Christoph. Plantinus S. P. D.*

IAM aliquot anni sunt, Heros amplissime, si recordaris, cùm tuo nomini dicata fuerunt haec Heroica Paradini symbola, sed ab eo, qui offerre iure minimè potuit. Cùm enim illa meis sumtibus de Gallica in Latinam linguam traduci fideliter curassem, ille meo cùm detrimento tuam amicitiam non dubitauit aucupari. Verùm cùm ego postea illam editionem me absente adornatam scatere mendis innumerabilibus animaduerterem: non piguit aliquid operæ in iisdem tollendis insumere, & eundem libellum haud paullò nitidiùs & castigatiùs editum tibi remittere. Spero autem duplici nomine non ingratum fore, tum quòd virtutibus tuis argumentum conueniat, tum quòd ab animo beneuolo illius hominis qui dare iure potuit, proficiscatur. Vale.

NOBILISSIMO VIRO DOMINO THEODOTO A MARZE, Equiti, Baroni & Domino à Belleroche, Lassenaz, &cet. Claudius Paradinus s.

ICTVRARVM varietas cùm hominem mirificè delectare soleat; tum egregia illius ac singularis in eo elucet vtilitas; quòd ipsius beneficio grauissimi & alioquin intolerabiles animi & corporis affectus multo æquiùs non rarò perferantur: id quod principes viri, & in his præcipuè Imperatores, Reges, Duces, aliiq́; memorabili aliqua potētia præditi non ignorarunt. qui cùm expressas Virtutis imagines & veluti ideas excelsis suis animis semel comprehendissent: eas tamen, etsi lubricas ac facilimè euanescentes sola picturarum ope & vi ita firmè & constanter seruarunt, vt in ipsis nullo vnquam tempore earum aut amor languidior, aut notitia obscurior deprehēdi posset. Ratio autem, qua hoc effecerunt, ea fuit, vt, quiuis eorum pro eo atque certam aliquam Virtutis imaginem

com-

complexus erat, ita rem aliquam excogitaret, quæ res depicta, sua aut forma, aut ingenio, aut natura, aut alio peculiari adiuncto illam ipsam imaginem continēter animis eorum repræsentaret. & hæc quidem hac occasione adinuēta simulachra ipsi suorum Symbolorum; vulgus autem Insignium, &, vt loquuntur, Armorum nomine insigniuerunt: quòd ea vbiquè in armis suis, scutis, peltis, cetris, & clipeis expingi iuberent. Iuuabat nimirum eos prǽter modum hoc vnum, in quo summam & extremam spem conlocabant, honestare quouis modo, & illustrius reddere: adeo vt in ipsis bellis, morte eorū animis semper obuersante, expeterent easdem effigies oculis suis obijci; tanquam eo ipso omnibus certò adfirmarent, vitam iuxta & mortem suam cum vera Virtutis huiusmodi monimentis designata memoria semper coniunctum iri. Ab his initiis more tam laudabili paulatim inualescente, Sententiæ ad imaginum propositarum institutum adcommodatæ à quibusdam ingeniosè excogitatæ sunt, & in gratiam eruditorum hominum adiectæ: quæ postmodum itidem vt ipsa symbola, frequētatæ, tandem continente nobilium virorum vsu pariter ad nostram vsque ætatem perdurarunt,

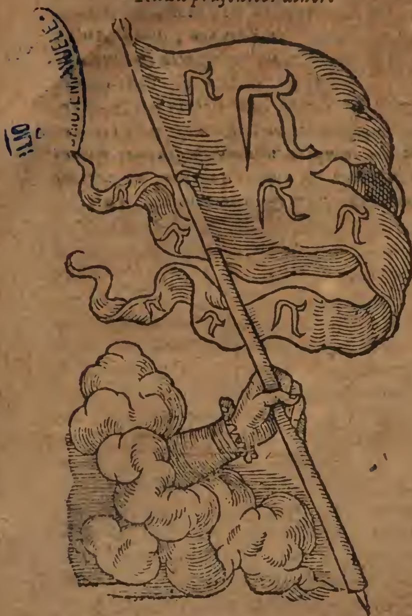
 vt

vt illud hodieq; liquido ostendere ac testificari videantur tùm sumtibus maximis passim extructa & propè regia ædificia, tum magnificæ regum ac principum aulæ huiusmodi symbolis ac emblematis egregiè aucta, & ornata, de antiquo nempe amore ac memoria virtutis nihil prorsum decessisse: quin potiùs accessisse eo amplius quo iam ipsius plura ac manifestiora exstant signa ac testimonia. Hæc cùm diligentiùs perpẽderem; & in eis picturæ vim inæstimabilem admirarer, sumpsi plusculum temporis in aliquot istiusmodi symbolis colligendis, iis præsertim, quæ vel ipsa Antiquitas commendarat, vel à summis principibus nostræ tempestatis vsurpata esse meminissem: quibus visum est nonnulla è diuersis historiis & rebus hic illic memorabiliter gestis excerpta innectere. Speraui autem ex istis omnibus, quemadmodum ex hieroglyphicis notis animi sui mentem ac voluntatem indicant Aegyptij, ita veram virtutem vulgo non obscurè posse elucere, agnosci, atque amari; præsertim cùm hac re adiecta scholiola non paucas difficultates, quantum quidem rerum natura patiebatur, sustulerint. Et quia vir amplissimè, generosum ac tantis maioribus dignissimum ingeniũ tuum accepi illis rebus,

quibus

quibus virtus se ipsa contemplatur & exauget, mirum quendam in modum delectari; ausus sum hæc Emblemata, quasi Aulæa quadam tumultuariè compacta & conuoluta T. D. offerre; saltem vt essent qualecumque meæ erga eam voluntatis & obseruantiæ pignus; futurum, vti ego mihi persuadeo, non minus iucundum & gratum, quàm tu lubenter & cupidè laboras, vt virtuti suum sit pretium & ornamentum. Vale.

Nullis præsentior æther.

Salu-

Salutaris eſt, atque Sacra, nec non etiam crucis, nota ſcribente Hieronymo in Marcum, *Tau* Hebræorum literarium elementum. Quo charactere vidit Ezechiel in ſpiritu fidelium frōtes ab angelo ſignari, quaſi mœſtorum, ac ſuper abominatione Hieroſolymitana lugentium: quo quidem indicio incolumes conſeruati ſunt in medio malorum, qui Dei ſententia repente deleti ſunt. Super hæc etiam perfectionem quandam *Tau* ſignificat. Vnde & Alphabetarij Hebraici litera poſtrema eſt: hoc nimirum terminans, atque perficiens. Quę res haudquaquam citra grande myſterium eueniſſe videtur: præſertim verò cùm Redemptor ipſe noſter Chriſtus in crucem confixus, priuſquam exſpiraret, erupcrit in hęc verba, CONSVMMATVM EST: his ipſis vaticiniorũ omnium, & Scripturarum typum, hoc eſt, ea ipſa hora qua in crucem adactus erat, literæ huius complementum eſſe factum patefaciens. Quæ litera, quantum quidem ad figuram ſpectat, repando charactere deſcripta multò expreſſiùs typum refert, quàm aliàs. Hancque tum Græci, tum Latini vſque ad noſtra tempora, in veram crucis effigiem pinxere, T. Hoc igitur ve-

Hieron. in Ezech. 19.

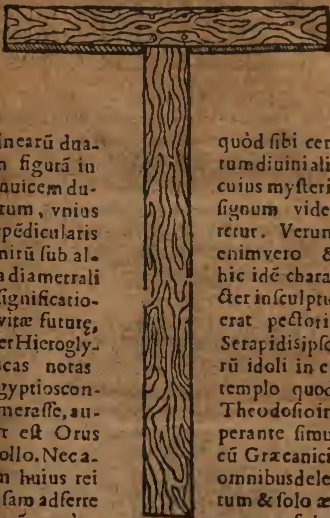
rum ac proprium, ſub Chriſti Eccleſia conſcriptorum, ac militantium, Symbolum eſt atque ſignum.

Videntur eò Hebræis contrarij Græci quòd aſpirata Th. litera characterem mortis hi; vitæ verò notam illi fecerint. Vide continuè ſequens Symbolum.

Paradin. verò ſe ipſe hoc loco ſuper literæ huius charactere, quò formæ crucis hunc accõmodare poſſit, fruſtra torquere videtur, cùm Hiero. mox initio Prol. galeati ſcribat, certum eſſe Eſdram Scribam. Legiſque Doct. poſt captam Hieroſ. & inſtaurationem templi ſub Zorobabel alias literas reperiſſe, quibus nunc vtimur, cùm ad illud vſque tempus iidem Samaritanorum & Hebræorum characteres fuerint. Quod autem ſubiungit, hoc ipſum, quo de iam agitur, elementum tam apud Græcos, quàm Latinos, eadem figura pingi, planè falli videtur, cùm aliud haud dubiè ſit Hebræorum Thau. & aliud Græcorum Tau, ſeu Latinorum T. horum ſcilicet vtrorumque tenuis, ſeu exilis, vt Grammatici vocant, litera, illorum verò craſſa, ſiue denſa, vel aſpirata.

Manet

Manet insontem grauis exitus.

Linearũ duarum figurã in se inuicem ductarum, vnius perpẽdicularis nimirũ sub altera diametrali in significationẽ vitæ futurę, inter Hieroglyphicas notas Aegyptios connumerasse, auctor est Orus Apollo. Nec aliam huius rei causam adferre poterãt, quàm quòd sibi certum diuini alicuius mysterij signum videretur. Verum enimvero & hic idẽ character insculptus erat pectori Serapidis ipsorũ idoli in eo templo quod, Theodosio imperante simul cũ Græcanicis omnibus delectum & solo æquatum fuit. In quo delubro passim spectabantur literæ Hieroglyphicæ figuram crucis exhibentes, teste Suida.

Serapis idem Aegyptiis qui Græcis Plut.

Suidas.

Refert

[Isi]dorus. Refert & Isidorus, priscos olim ad notandos in ephemeridibus suis eos qui ex prælio viui euasissent, vel eos qui in eo occubuissent, hac litera Θ, quasi trásfixo telo, signasse cæsos: superstites verò hac nota T.

Asc. Pedian. Præter hæc tradit etiam Asc. Pedian. sortes Iudiciorum tribus characteribus quondam consignatas: Θ, damnatorum ad mortem: T, absolutorum: Δ, ampliandorum, seu exactiùs disquirendorum. In summa, sacratissimũ ac salutiferum hoc signũ æquissima ac perpetua obseruatione receptũ est.

Exod. 17. Quod & in Mose comprobatur, dum obsecrationem in monte faciebat ad Dominũ, proiecto in crucis formam corpore, expansisque brachiis quæ dum in mysticam figuram erigeret, vincebat Israëliticus Dei populus; si remitteret, succumbebat.

Latini primos litera C. id est, condemnatos: secundos A id est, absolutos: tertios duabus coniunctis literis NL significabant: quibus duo hæc verba, non liquere, volebant intelligi. Extat huius rei locus apud Ciceronem pro Milone. Hebræis eò contrarij Græci videntur, quod aspirata Th. literæ characterem mortuis hi, vita vero istam illi fecerunt. Vide præcedens Symbolum, &, si lubet, Martial. lib. 7. epigr. 36. & Pers. Sat. 4.

Secum

Secum feret omina mortis.

Serpens æreus ab Iſraelitici populi Magiſtro Moſe erectus in ſolitudine (cuius ſimulachrum aſpectum, à viroſis ſerpétibus ſaucios, ac morti deſtinatos curabat) vltra D. N. Ieſu Chriſti crucem, noſtram ſalutem etiam, redemtionémque præfigurabat. Num.

Hic

Hic ratio ten

tandi aditus.

Esa.22. Clauis, cuius Propheta Esaias mentionē facit his verbis, *Et dabo clauem domus David super humerū eius, & aperiet & nō erit qui claudat; & claudet & non erit qui aperiat*, itidē Iesu Christi crucem figurabat.

Pignora

Pignora cara sui.

De cruce Seruatoris mundi, deq. mysterio corporis & sanguinis ipsius prædixit Ieremias Propheta, sub persona impiæ Iudaicæ gentis, dicens: *Mittamus lignum in panem eius.* Ier. 11.

Animis

Animis illabere nostris.

Spiritus malignus suo quidē initio blandus est, & plausibilis: at hominem deinde tristem reddit, attonitum & sui planè immemorem. Contra sanctus Spiritus primò statim elapsu & si mentem nonnihil percutiat, eandem porrò nihilominus trāquillam efficit & securam, intimaq. & verissima voluptate pertentat. Vsu venisse hoc sanctis
Act.2. Apostolis die Pentecostes Acta testantur, spiritu Domini super eos forma linguarum ignearum illabente.

Fortuna

Fortuna fidem mutata nouauit.

Cum Childerico IIII. Galliæ regi ob infamem turpitudinis notam regno cedendum esset, eique Guimeus homo ipsi intimè amicus suaderet, vt, tantisper dũ se paci conficiendę totum daret, ille in Thuringiã concederet; aureum numum bifariam diuidẽs, vnam partem ei porrexit, quo ea ipsa pars cum data oportunitate, vti promittebat, remit- P. Aemi.

remitteretur, sua cum altera parte æquali commissura certam compositæ rei & reditus fidem ipsi Childerico faceret: quod & euenit. Neque enim Guimeus à conciliationis incœpto prius destitit; quàm Gillion ciuis Rom. regni Gallici possessione, quam sibi ille acferebat, deturbaretur, restituto in pristinum Childerico.

Nutrisco & extinguo.

Nobi-

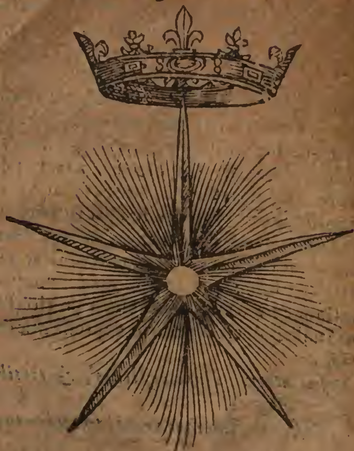
Nobilissimi ac magnificentissimi Galliarum Regis Francisci symbolum erat, Salamandra flammis incubans. Et Plinius quidem hoc animal tanto frigore præditum scribit, vt ignem, non aliter atque glacies, potenter exstinguat. alij, in flamma vitam agere; quin & ali vulgò creditum est. Atque memini me vidisse effigiem Regis huius, ipsius pubescente adhuc forma, ære insculptam, ex cuius aduersa parte extabat Salamandræ igneæ typus; addita hac inscriptione Italica: *Nudrisco il bueno, & spengo il reo.* Plerisque etiam aliis locis, parietibus ac palatiis passim; nominatim apud Fontem-Bellaqueum; visa nobis est in preciosissimis aulæis opere plumario expressa hoc disticho:

Plin.

Id est: Alo bonos ac perimo malos.

Vrsus atrox, Aquilaq́ leues, & tortilis Anguis,
Cesserunt flammæ iam Salamandra tuæ.

Monstrans regibus astra viam.

In æde sacra ad sanctum Ouenum Gallici regni sub anno redempti orbis 1351. à Rege Ioanne publicè institutus Ordo stellatorum fuit. Signum hoc adfixum ostendebant eius fœderis Equites toga, capitio, locóve conspicabiliori. Tam honorificam

stellæ

ſtellę celebritatem credibile eſt ortam fuiſſe à commemoratione ſublimis illius oſtenti ſyderei, quod Magos ab Oriente adduxit in locum filio Dei natalem. quò etiam referri poſſe videntur verſus illi, alioqui à Virgilio Pollionis filio dedicati (imo Iulio Cæſari, ob cometam, qui ſe poſt eius mortem oſtendit.)

Ecce Dionei proceſſit Cæſaris aſtrum: Virg.
Aſtrum quo ſegetes gauderent frugibus, & quo
Duceret apricis in collibus vua colorem.

Donec totum impleat orbem.

Prodigio ſimile nuper fuit prꝑſtantiſſimi Francorum Regis Henrici I I. lunare incrementum. In Sacris literis Luna multis in locis refert Eccleſiam. Accedit & conſen-
P.Æmi. ſus Pauli Æmilij in hiſtoria Papæ Calixti I I. (nomen cuius antea fuerat Guido, Guilielmi Heduorum, ſeu Burgundionum Comitis

Comitis filius) qui pridie quàm sors pontificatus creationem faceret, visum vidit: ferri à puerulo sibi in sinum lunæ sydus. Præterea Luna mutationibus obnoxia semper & in primis est, ac alternis horis, & interuallis crescit, & decrescit. In hunc modum videas militantem Ecclésiam eodem in statu nũquam agere: quin modò à piis & Christianis Principibus conseruata, ac defensa, mox truculentia, & tyrannide profligatur, hæreticorumq́ue factionibus dissecta conuellitur: qua ratione fit, vt numquam turbę & certaminum sit immunis. Cui tamen Regia Majestas, atque adeo Rex ipse, princeps Ecclesiæ filius, spondet certum auxilium & defensionem: quoad ea tandem sub vnum Deum, Regem vnum, vnam legem redacta, totius gregis vnicum pastorem agnoscentis amabilis vnitas & immensitas appareat.

Ludouicus XI. Galliæ rex cùm Ordinem equitum B. Michaëlis, vt vocãt, institueret; anno 1469. symboli loco, eos insigniuit torqui aureo cochleis inter se & duplici nodo connexo, catenulis seu orbicellis aureis hærente, eius deinde in medio tuberculo quasi promontoriolo prominente, aurea imagine sancti Michaëlis, pectus insigniente. Ac postremum hoc fecit, prouocatus exemplo Patris sui Caroli VII. Regis, qui vsus fuit ea imagine pro insigni bellico, primitias potissi-

Hist. Eng. Mõnrel.

Histor. Virginis. Aurel.

tissimum suæ inaugurationis faciẽs Rothomagi. Sumtum id, adeoq. deinceps sancitum in singulos Reges ab illustri (vt aiunt) miraculo, seu viso Diui Michaëlis in prælio ad pontem Aurelianæ ciuitatis, hostes Anglos, vrbemq. à dira eorum oppugnatione arcentis, ac propulsantis. Torques igitur Regi huius Ordinis Symbolum est, & comprobatio virtutis, concordiæ, fœderisq. perpetui: item pignus, & corona præclarè actorum partæq. victoriæ. Ex auro, aurive puri precio voluit intelligi magnanimitatem; summmosq. honores: Per cochlearũ simili-tudinẽ, vnanimem eorum æqualitatem, seu communem fortunarum æstimationem: in hoc, videlicet Rom. Senatorum ordinẽ imitatorum, quibus prominebãt in lacertis turgẽtes cochleæ. Nexu autem inter se duplici coniunctas voluit indicare indissolubile Sociorum fœdus, nec ociosa significatione. Postremo dæmonis à Michaële prostrati effigiem victoriam & triumphũ de hoste potentissimo. Huius autẽ tam singularis Symboli ratio ad regni dominationem fortunásque, tum etiam ad incutiendũ hosti terrorem, ac desperationem multũ pertinet. Quot veró in nobilem sociorum catalogum admittendos M. Aure.

 dos

dos auctor ipse Rex censuit, numero præfiniuit: puta 36. quasi regni Patronos, inter quos ipse Primas adnumerari voluit. Eodemque quo idipsum celebrandum statuit momento, is xv. Heroas pronunciauit: quos ob honorem & nomenclaturæ prærogatiuam silentio præterire non oportuit.

Primi itaque fuerunt:

Carolus Dux Guiennensis.
Iohan. Dux Borboniorum & Aruernorum.
Ludouicus Luxenburgensis, Comes sancti Pauli Galliæ Connestablus. (Franciæ.
Andreas Lauallius, Loheaci Dom. Marescallus.
Iohannes Comes Sanserranus, Buelli Dominus.
Ludouicus Bellomontanus, Foresti & Plessij Do.
Ludouicus Destotuilianus, Tercij Dominus.
Ludouic. Lauallius Chatillonij Dominus.
Ludouicus Borbonij Nothus: Comes Rossillanus: Admiralius Franciæ.
Anthonius Chabannus, Dammartini Comes, Supremus Regis Oeconomus.
Ioan, Armigniacens. Nothus, Comingiensiũ Comes Frãciæ Marescall. Delphinatus Guberna-
Georgius Trimollianus, Cranij Dominus. (tor.
Gilbertus Chabannus, Curtonij Dominus, Senescallus Guiennensis.
Carolus Crussolij Dom. Senescallus Pictauiensis.

Tanne-

Tanneguius à Castello, Rossillonij, & Sardiniæ Prouinciarum Gubernator.

Vltus auos Troiæ,

Ludouicus XII. Galliarum Rex, vti Dux hæreditarius Aurelianensis, ac proinde Blosiorum Comes, Symbolum hoc ab Histrice sibi adscripsit. Cuius vnà cū lupi coniuncta effigie

effigie vetus Blosiorum ciuitas Insignia sua antiquitus figurare solita est. Visitur hoc plerisque lapidibus, ac porticibus insculptum. Animal hoc natura tam studiosè armis instruxit, vt prouocãtes eminus arceat, præsertim aduersum canes aculeos suos sagittarum violentarũ instar eiaculans. Huius Symboli interpretationum, declarant magnificentissimi cuiusdã ciuis in illa ciuitate ædes, ad quarũ frontispiciũ, sub histrice lapidi insculpta distichum hoc adscriptũ est:

Plin.

Spicula sunt humili pax hæc, sed bella superbo:
Et salus ex nostro vulnere, nex q; venit.

Rectiùs poneretur *vita*, quod *salus*

Non sine causa.

Necessaria est Regnis, populis ciuitatibus iusta ac legitima imperij administratio, animaduersioque: quam si tollas, cœtum & hominum societatem perditum iri certum est. Quapropter Principatus potestas, & omnis magistratus iure sibi gladium vendicat, publicosque, & priuatos honores exigit, tanquam præcepto diuino sancitos, vt sit piis & mansuetis non tantùm beneficio,

sed

Non ſine cauſa.

ſed etiam impiis & ſceleratis territamento. Suſcipienda igitur Pauli Apoſtoli ſalutaris

doctrina:

Rom.13. doctrina: *Vis autem* (inquit)*non timere potestatem? Bonum fac, & habebis laudem ex illa. Dei enim minister est tibi in bonum. Si autem malefeceris, time. Nō enim sine causa gladium portat. Dei minister est: vindex in iram ei qui malū agit. Ideoq; necessitati subditi estote: non solum propter iram, sed etiam propter conscientiam. Ideo enim & tributa praestatis. Ministri enim Dei sunt, in hoc ipsum seruientes. Reddite ergo omnibus debita: cui tributum, tributum: cui vectigal, vectigal: cui timorem, timorem: cui honorem, honorem.*

Plus oultre.

Id est, vlterius. Immortalis gloriæ Carolus Quintus Romanorum Imperator auspiciis suis, & actis auctoritatem portendens, magnanimitatem suam, ac præstantiam expressit Columnis duabus, quas Herculeas veteres nominarunt. Sunt autem promontoria duo septingentis passibus ab inuicem distantia, alterum in Mauritania versus Africam, cui nomen Abila: alterum in regni Granatici ora versus Hispanos, cui Calpe nomen: per quorum interuallum subit latratus maris, quem Gibraltar, siue sinum Seuillanum, aut Hispa-

Plus oultre.

Hiſpalenſem nu●cupant. Fabulantur Poëtæ hoc angiportu quondam ſtetiſſe magnæ molis

molis rupem isthac maris ingressum prohibentem; qua Herculis viribus, beneficióque sublata, iter Oceano factum esse, & ad tanti boni monimentum erectas ab illo duas columnas ferunt duabus his præcipuis orbis partibus, Africa & Europa. Enim vero vt studuit diligens vetustas, monimentis, pyramidibus, ac fornicibus præclarè gesta, expeditionésve suas ab obliuione vindicare (quemadmodum Alexandrum per militares expeditiones fecisse scribunt) sic ille profectionibus, expeditionibúsque modum illic ponens, Columnas memorabiles creditur erexisse. De quibus non planè constat, naturáne illic factæ sint, an arte, aut vi structæ. Verum est hoc quidem, stetisse illic fanum in quo sacrificium obtulisse certò traditur Hannibal, dum bellum in Italiam pararet: vbi etiam columnas duas æreas fuisse certum est, altitudine vtramque VIII. cubitorum summa pulchritudine. Limes orbis vulgò dictus est: vltra quem nauigasse prius ferũt neminem vsq. ad Caroli quinti tempora, dum lustratæ ab eo, suisque, ac Lusitanorum classibus; repertæque sunt fortunatæ Insulæ ac variæ opulentæ gentes vsque in Orientis,

& Occidentis partes, cuius rei gratia, & vt præstantiam ac magnitudinem actorum in posteros latè longeque testaretur Imperator, Symbolo hoc (*Plus oultre*, Quod Latinè *Vlterius* vertere queas) vsus est, amplissimam spem sibi tribuens vltra penetrandi.

Imperium sine fine dedi.

Primus orbis Monarchiam nactus Cæsar Augustus ac pacificus Imperator, Ca- Suet.

 pricor-

pricorno ſidere natus, tanta hunc obſeruatione proſecutus eſt, vt pecuniam impreſſione Capricorni cudi fecerit: hoc modo fauſtum ac ſolemne præſagium fortunę ſuæ magna confidentia ſideri acceptum ferens. Reperias etiamnum aurea & argentea numiſmata capricornuta, pedibus complectentibus orbis ſphæram, in tergo vel copiæ cornu, vel Amaltheæ: quod poſterius in iis quæ ex auro conflata ſunt, conſpicitur, in argenteis verò, acceſſit clauus, ſiue gubernaculum nauale orbi ſphęrico, ſuperadditum. Habet autem vtrumque inſcriptionem hanc: AVGVSTVS.

Inex-

Inextricabilis error.

Sphynge monstro, velut singulari, arcanóue Symbolo vsus est Augustus Cæsar Imperii suscepti initio, significaturus res Principis serias, grauioresque caussas, & deliberationes non esse plebi committendas. Cuius generis præsertim sunt sacræ, & diuinæ, ne immiauta auctoritate vilescant. Eadem propemodum ratio mouit Aegyptios adpingere tēplis suis Sphyngem. Eius generis duas Sphynges nactus erat Augustus (teste Plinio) inter maternos annulos, arte sic effigiatos ac persimiles, vt alter ab Cælius. Plin.

Donec totum impleat orbem.

Prodigio ſimile nuper fuit prę ſtantiſſimi Francorum Regis Henrici II. lunare incrementum. In Sacris literis Luna multis in locis refert Eccleſiam. Accedit & conſen-

P.Aemi. ſus Pauli Æmilij in hiſtoria Papæ Calixti II.(nomen cuius antea fuerat Guido, Guilielmi Hedaorum, ſeu Burgundionum Comitis

Comitis filius) qui pridie quàm sors pontificatus creationem faceret, visum vidit: ferri à puerulo sibi in sinum lunæ sydus. Præterea Luna mutationibus obnoxia semper & in primis est, ac alternis horis, & interuallis crescit, & decrescit. In hunc modum videas militantem Ecclesiam eodem in statu nūquam agere: quin modò à piis & Christianis Principibus conseruata, ac defensa, mox truculentia, & tyrannide profligatur, hæreticorumque factionibus dissecta conuellitur: qua ratione fit, vt numquam turbę & certaminum sit immunis. Cui tamen Regia Majestas, atque adeo Rex ipse, princeps Ecclesiæ filius, spondet certum auxilium & defensionem: quoad ea tandem sub vnum Deum, Regem vnum, vnam legem redacta, totius gregis vnicum pastorem agnoscentis amabilis vnitas & immensitas appareat.

Ludouicus XI. Galliæ rex cùm Ordinem equitum B. Michaëlis, vt vocât, instituerct; anno 1469. symboli loco, eos insigniuit torqui aureo cochleis inter se & duplici nodo connexo, catenulis seu orbicellis aureis hærente, eius deinde in medio tuberculo quasi promontoriolo prominente, aurea imagine sancti Michaëlis, pectus insigniente. Ac postremum hoc fecit, prouocatus exemplo Patris sui Caroli VII. Regis, qui vsus fuit ea imagine pro insigni bellico, primitias potissi-

Hist. Eng. Mõtrel.

Histor. Virginis. Aurel.

cissimum suæ inaugurationis faciēs Rothomagi. Sumtum id, adeoq́. deinceps sancitum in singulos Reges ab illustri (vt aiunt) miraculo, seu viso Diui Michaelis in prælio ad pontem Aurelianæ ciuitatis, hostes Anglos, vrbemq́. à dira eorum oppugnatione arcentis, ac propulsantis. Torques igitur Regi huius Ordinis Symbolum est, & comprobatio virtutis, concordiæ, fœderisq́. perpetui: item pignus, & corona præclarè actorum partæq́. victoriæ. Ex auro, aurive puri precio voluit intelligi magnanimitatem, summosq́. honores: Per cochlearū simili- M. Aure. tudinē, vnanimem eorum æqualitatem, seu communem fortunarum æstimationem: in hoc, videlicet Rom. Senatorum ordinē imitatorum, quibus prominebāt in lacertis turgētes cochleæ. Nexu autem inter se duplici coniunctas voluit indicare indissolubile Sociorum fœdus, nec ociosa significatione. Postremo dæmonis à Michaële prostrati effigiem victoriam & triumphū de hoste potentissimo. Huius autē tam singularis Symboli ratio ad regni dominationem fortunásque, tum etiam ad incutiendū hosti terrorem, ac desperationem multū pertinet. Quot veró in nobilem sociorum catalogum admitten-

 dos

dos auctor ipse Rex censuit, numero præfiniuit: puta 36. quasi regni Patronos, inter quos ipse Primas adnumerari voluit. Eodemque quo idipsum celebrandum statuit momento, is xv. Heroas pronunciauit: quos ob honorem & nomenclaturæ prærogatiuam silentio præterite non oportuit.

Primi itaque fuerunt:

Carolus Dux Guiennensis.

Iohan. Dux Borboniorum & Aruernorum.

Ludouicus Luxenburgensis, Comes sancti Pauli Galliæ Connestablus. (*Franciæ.*

Andreas Lauallius, Loheaci Dom. Marescallus.

Iohannes Comes Sanserranus, Buelli Dominus.

Ludouicus Bellomontanus, Foresti & Plessij Do.

Ludouicus Destotuilianus, Torcij Dominus.

Ludouic. Lauallius Chatillonij Dominus.

Ludouicus Borbonij Nothus: Comes Rossillanus: Admiralius Frãciæ.

Anthonius Chabannus, Dammartini Comes, Supremus Regis Oeconomus.

Ioan, Armigniacens. Nothus, Comingiensiũ Comes Frãciæ Marescall. Delphinatus Guberna-

Georgius Trimellianus, Cranij Dominus. (*tor.*

Gilbertus Chabannus, Curtonij Dominus, Senescallus Guiennensis.

Carolus Crussolij Dom. Senescallus Pictauiensis.

Tanne-

Tanneguius à Castello, Rossilonij, & Sardiniæ Prouinciarum Gubernator.

Vltus auos Troiæ,

Ludouicus XII. Galliarum Rex, vti Dux hæreditarius Aurelianensis, ac proinde Blesiorum Comes, Symbolum hoc ab Histrice sibi adscripsit. Cuius vnà cũ lupi coniuncta effigie

effigie vetus Blosiorum ciuitas Insignia sua antiquitus figurare solita est. Visitur hoc plerisque lapidibus, ac porticibus insculptum. Animal hoc natura tam studiosè armis instruxit, vt prouocātes eminus arceat, præsertim aduersum canes aculeos suos sagittarum violentarū instar eiaculans. Huius Symboli interpretationem, declarant magnificentissimi cuiusdā ciuis in illâ ciuitate ædes, ad quarū frontispiciū, sub histrice lapidi insculpta disticlum hoc adscriptū est:

Plin.

Spicula sunt humili pax hæc, sed bella superbo:
Et salus ex nostro vulnere, nexq́ venit.

Rectiùs poneretur *vita*, quod *salus*

Non sine causa.

Necessaria est Regnis, populis ciuitatibus iusta ac legitima imperij administratio, animaduersioque: quam si tollas, cœtum & hominum societatem perditum iri certum est. Quapropter Principatus potestas, & omnis magistratus iure sibi gladium vendicat, publicosque, & priuatos honores exigit, tanquam præcepto diuino sancitos, vt sit piis & mansuetis non tantùm beneficio,

sed

Non sine causa.

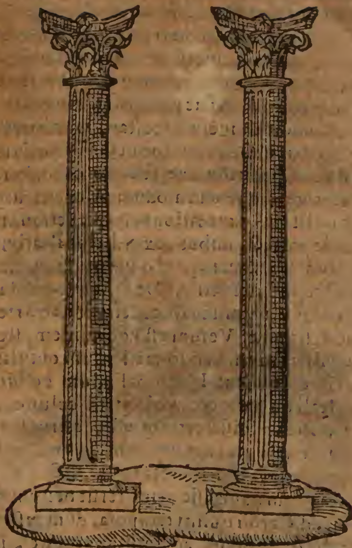
sed etiam impiis & sceleratis territamento. Suscipienda igitur Pauli Apostoli salutaris doctrina:

Rom. 13. doctrina: *Vis autem* (inquit) *non timere potestatem? Bonum fac, & habebis laudem ex illa. Dei enim minister est tibi in bonum. Si autem malefeceris, time. Nō enim sine causa gladium portat. Dei minister est: vindex in iram ei qui malū agit. Ideoq; necessitati subditi estote: non solum propter iram, sed etiam propter conscientiam. Ideo enim & tributa praestatis. Ministri enim Dei sunt, in hoc ipsum seruientes. Reddite ergo omnibus debita: cui tributum, tributum: cui vectigal, vectigal: cui timorem, timorem: cui honorem, honorem.*

Plus oultre.

Id est, vlterius. Immortalis gloriæ Carolus Quintus Romanorum Imperator auspiciis suis, & actis auctoritatem portendens, magnanimitatem suam, ac præstantiam expressit Columnis duabus, quas Herculeas veteres nominarunt. Sunt autem promontoria duo septingentis passibus ab inuicem distantia, alterum in Mauritania versus Africam, cui nomen Abila: alterum in regni Granatici ora versus Hispanos, cui Calpe nomen: per quorum interuallum subit latratus maris, quem Gibraltar, siue sinum Seuillanum, aut Hispa-

Plus oultre.

Hispalensem nuncupant. Fabulantur Poëtæ hoc angiportu quondam stetisse magnæ molis

molis rupem isthac maris ingressum prohibentem; qua Herculis viribus, beneficioque sublata, iter Oceano factum esse, & ad tanti boni monimentum erectas ab illo duas columnas ferunt duabus his præcipuis orbis partibus, Africa & Europa. Enimvero vt studuit diligens vetustas, monimentis, pyramidibus, ac fornicibus præclarè gesta, expeditionésve suas ab obliuione vindicare (quemadmodum Alexandrum per militares expeditiones fecisse scribunt) sic ille profectionibus, expeditionibúsque modum illic ponens, Columnas memorabiles creditur erexisse. De quibus non planè constat, naturáne illic factæ sint, an arte, aut vi structæ. Verum est hoc quidem, stetisse illic fanum in quo sacrificium obtulisse certò traditur Hannibal, dum bellum in Italiam pararet: vbi etiam columnas duas æreas fuisse certum est, altitudine vtramque VIII. cubitorum summa pulchritudine. Limes orbis vulgo dictus est: vltra quem nauigasse prius ferũt neminem vsq. ad Caroli quinti tempora, dum lustratæ ab eo, suisque, ac Lusitanorum classibus, repertæque sunt fortunatæ Insulæ ac variæ opulentæ gentes vsque in Orientis, & Occi-

& Occidentis partes, cuius rei gratia, & vt præstantiam ac magnitudinem actorum in posteros latè longeque testaretur Imperator, Symbolo hoc (*Plus oultre*, Quod Latinè *Vlterius* vertere queas) vsus est, amplissimam spem sibi tribuens vltra penetrandi.

Imperium sine fine dedi.

Primus orbis Monarchiam nactus Cæsar Augustus ac pacificus Imperator, Capricor- Suet.

Inextricabilis error.

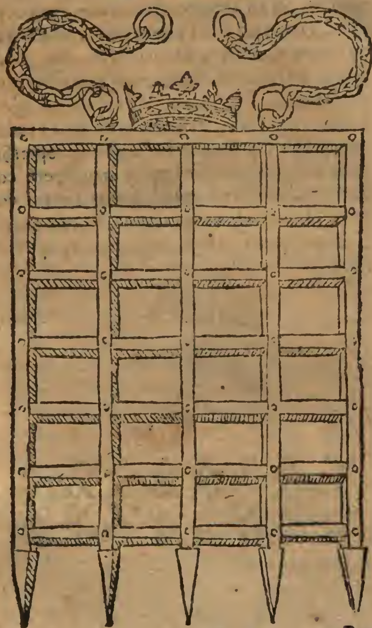
Sphynge monſtro, velut ſingulari, arcanóue Symbolo vſus eſt Auguſtus Cæſar Imperii ſuſcepti initio, ſignificaturus res Principis ſerias, grauioreſque cauſſas, & deliberationes non eſſe plebi committendas. Cuius generis præſertim ſunt ſacræ, & diuinæ, ne imminuta auctoritate vileſcant. Eadem propemodum ratio mouit Aegyptios adpingere tēplis ſuis Sphyngem. Eius generis duas Sphynges nactus erat Auguſtus (teſte Plinio) inter maternos annulos, arte ſic effigiatos ac perſimiles, vt alter ab Cælius, Plin.

altero nō posset vllo pacto distingui. Quorum altero, vice sigilli, bellis intestinis, acta edictáve absentis, ab necessariis consignabantur, æstimato simul tēporis causarúmve statu. Affirmat Dion ab Augusto, Attica expeditione occupato, factam Agrippæ, ac Mæcenati, præcipuis rerum Romanorum administratoribus potestatem resignandarum tabellarum, priusquam in Senatum perferrentur. Quapropter ab Augusto sigillum acceperant, Sphyngis imaginem referens. Non fuit tamen à scommatibus ea res libera (scribente Plinio) propter ænigmata, quæ Sphynx proferebat: nato subinde prouerbio & calumnia. Mirum non videri, si Sphynx, adferret ænigmata. Itaque Augustus iocos euitans, ab suspectæ & ingratæ consignationis modo abstinuit: Sigillo in Alexandri Magni effigiem commutato. Tandem propria, ac genuina sua imagine sigillauit. Quo genere deinceps Tiberius, Caligula, Claudius Cæsar, Domitianus, cæterique ordine Cæsares vsi sunt.

Dion. Pliu. Sueton.

Secu-

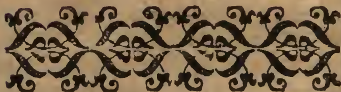
Securitas altera.

Ferrea crate, cuius officium intra propugnacula, & in arcium oppidorumque portis valet, pro ſymbolari prouerbio vſus eſt Angelorum VIII. Rex Henricus. Eiuſmodi ad portas militare obſtaculum Romæ factum fuiſſe ſcribit Appianus, Res Roman. ciuili diſſidio vrgente, câ Imperium ſibi vendicans Sylla Carbonianam turbam repreſſit, cùm per portam Collinam irrumpere conaretur. laxatis enim inſidiariis raſtris eorum lapſu Senatores nonnulli, & qui ſe Carbonianæ factioni inſeruerant, oppreſſi ſunt.

Appian.

Dede-

Dederítne viam casúsue, Deúsue.

Lotharingiæ familiæ celebritatẽ & præſtãtiam teſtantur monimẽta virtutis auitæ, tres nimirum alites ſagitta transfixi, quam iaculatus eſt Bulloniẽſis ille Godefridus in turrim Dauidicam, oſtenſa ſignis militaribus per obſidionem Hieroſolymanam: pręſagium ſanè Chron. Lothar.

indicans celſitudinem auctoritatemq. Regiæ ſuæ dignitatis, ac Hieroſolymitanę creationis. Teſtantur Lotharingici Duces hoc Symbolo transfixorum alituum inſigniti, in ſuis enim & publicis numiſmatibus in hunc vſque diem religioſè id reſeruant.

Fortitudo eius Rhodum tenuit.

Equeſtri

Equestri Ordini Annuntiatorio ab se instituto magnificum nomen, ex suo fecit Amatus Vertius Comes v. Sabaudię. Quem insigniri voluit aureo torque: nodis (quos ab amoribus nuncupant) subtilibus & arte implexis, quatuorque literariis characteribus æquè distanter interſertis, adpensaque imagine & historia Annuntiationis ab Angelo Virgini matri facta. Characteres autẽ superscriptum elogium etiam designant, & magnitudinem gloriæ Amato primo Comiti partæ, ac cæteris ordine deinceps Successoribus Sabaudię, dum enim classe Rhodum peteret, suppetias aduersus Christiani nominis hostes laturus, de Rhodia & Equestri religione bene meritus est. Designatus etiam eius Ordinis & pręsidiorum Imperator, administrationem Rhodianæ militiæ suscepit & in posteros heredes transmisit, arcem Aerẽsem obsidione liberauit, ac sublato periculi, & tyrãnidis metu, Rhodianis alacritatem, libertatemq. peperit. Igitur & auctor ipse Comes in eum Equestrem Catalogum se primum nuncupans alios quatuordecim commemorauit, quos eiusmodi torque aureo nobilitaret. Sunt autem hi: Chron. Sabaud.

Comes Vertius.

Amatus Geneuensium Comes.
Antonius Belliiocensis Dominus.
Hugo Chalonius, Arlaici Dominus.
Amatus Geneuensis.
Iohan. Viennensis, Galliarum Admiralla.
Guillielmus Gransonius.
Guillielmus Chalamonius.
Rolandus Veyssius Berboniensis.
Stephanus Nothus Baumensis.
Gaspar Monmerius.
Barlus Forassius.
Thennardus Menthonius.
Amatus Bonnardus.
Richardus Musardus Anglus.

Non inferiora secutus.

Solemne fuit ac pium, Margaretæ Illustriss. Nauarrorum Reginæ floris Calthæ Symbolum: Cuius coloris tanta cum Sole similitudo est, quanta vix alii rei vlli: nam quoquo versum illum adcomitatur, atque per ortum & occasum, pro eiusdem ascensu & declinatione pandit & contrahit florem. Porrò non temerè proprium hoc sibi Symbolum adscripsit Princeps piissima, vt euidenter exprimeret, se cogitatus suos omnes, affectus & vota, actaque omnia, cælesti & sublimi illi Soli iustitiæ Deo omnipot. soli sapienti, æterno, accepta referre: vtpote cælestia toto pectore meditans.

Antè ferit quàm flamma micet.

Philippus Burgundiæ Dux, hoc Symbolo vſus eſt: igniario è ſilice ignem eliciente: quod notauit difficultatem commiſſorum inter ſe bello Principum potentiorum: quo fit vt alter tandem ab altero abſumatur, ſternatur, & in perniciem pertrahatur. Cui coniuncta accedit ingens calamitas, iactura grauior; & periculorum colluuies hinc illinc graſſantium.

Pretium non vile laborum,

Paul. Aemil. Anno post Christum natum 1429. Senatus Equestris Ordinis ab eodem Philippo Burgundiorum Duce initium sumsit, à donatione aurei Velleris, magnificum nomen sortitus:

sortitus:adsciuitque adeo hic Dux in numerum amplissimæ, ac nobilissimæ societatis 24. intemeratæ fidei Heroas, singulos insigniēs splendore aurei torquis, in quo ostenditur, igniarij illius, multiplicati tota torque, & silicis Symbolum, vellusque aureum in pectus excurrens: imitatus isthic (vt putatur) Iasonis classicam expeditionem in Colchos, hac veluti obseruatione sectandę virtutis, ac pietatis: cuius tam studiosus Princeps fuisse scribitur, vt Boni cognomen meruerit, eximiasque benigni ingenij laudes: quarum seriem Epitaphium eiusdem, ipsius donati velleris inuentionem apertam faciens, explicat in hunc modum:

Pour maintenir l'eglise, qui est de Dieu maison,
I'ay mis sus le noble Ordre qu'on nomme la toison.

Quod itidem Latino distticho vtcumque vertere possis in hunc modum:

Tuta à nobilibus quò Ecclesia firmior esset,
Nobilis inuentus Velleris Ordo mihi est.

Admissi sunt autem in album istorum torquatorum post Ducem auctorem omnium primi:

Guilielmus Viennensis S. Georgij Dom.
Renatus Pottins, Rupensis Dom.

Domi-

Dominus Remblaus.
Dominus Montis acuti.
Rolandus Huquerquius.
Antonius Vergius, Dammartini Comes.
Dauid Brimeus, D. Lignienſis.
Hugo Lanoius, Sanctorum Dom.
Iohannes Cominij Dom.
Antonius Tholongeonius, Burgundiæ Marſcallus.
Petrus Luxenburgicus, Comes Conuerſanus.
Iohan. Tremollanus, Ionuellæ Dom.
Iohan. Luxenburgius, Belreuiderij Dom.
Gilbertus Lanoius, D. Villeruallenſis.
Iohan. Villerſius, D. Iſleadami.
Antonius Croij & Renthij Dom.
Flerimundus Brimeus, Maſsicuriæ Dom.
Robertus Maminarum Dom.
Iacobus Brimeus, D. Grignienſis.
Balduinus Lanoius, D. Molembaſius.
Petrus Baufremontanus, Charnij Dom.
Philippus Teruantij Dom.
Iohan Crequius.
Iohan. Croius, Turenij, ad Matronam Dom.

Flam-

Flammeſcit vterque.

Colliſa in ſeſe duriùs duo laurea bacula, ignem concuſſu reddunt, ſi Plinio creditur. Idem facere leonis oſſa, plerique autumant.

Sic & concursu potentiorum certum est oriri grauius periculnm: vt verum sit vulgi iactatum prouerbium: Dura duris non quadrare in opere sartorio. Huius Symboli descriptio ad S. Andreæ quam dicunt crucem pertinet, qua & domus Burgundica signis militaribus prodiens solebat in aciem venire. tametsi interpretationem non per omnia similem recipiant.

Sarà à chi tocca.

Id est, Eius erit quem cõtinget.

Formidabilem ac præſente periculo plenam eſſe Principis iram admonitus diſce ab exemplo ignitæ ollæ, quæ in turbam ſi ruat, abſque nocumẽto ruere nequit. Symbolo hoc videmus olim Iohan. Borbonium Ducem vſum pleriſque in locis ſui ſolii Borbonici, & Eleutheropoleos, ſeu Villæfrancæ Beauioloiæ.

Nil penna, sed vsus.

Greg. Videas Struthiocamelum, siue struthionem stupendo apparatu, plumarum ostẽtatione, volatum mirum conari, nec eo quidquam altius à solo leuari. Facit quod hypocritis proprium est, quibus splendida foris, ac turgens religionis sanctimonia, verùm præter simulationem si vltrà scruteris, delitescunt intus & ex aduerso mendacia.

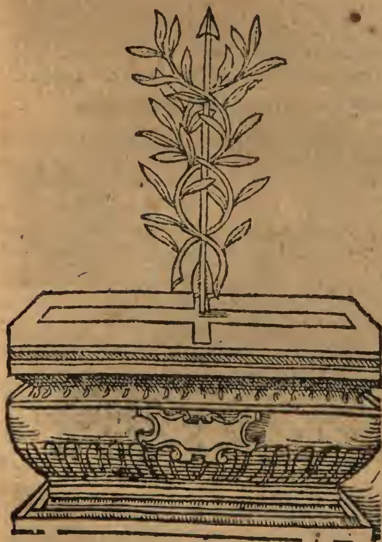
Humen-

Humentia siccis.

De iis qui prouerbio ignem & aquam circumferre dicuntur intelligi poteſt, Galeatij Vicecomitis II. Mediolanenſium Ducis Symbolum: quod is vſurpare ſolebat. Titio ſeu Sudes erat ardens, vaſculis duobus ſuſque deq. aqua repletis. Aliam etiam interpretationem (ſi altius cogitemus) admittat animi ſcilicet paſſiones in homine (cæleſti beneficio) ductu rationis extingui. Super hæc & eo ipſo Ducis illius magnanimitas ſignificatur, vt qui Flandrum quendam illuſtrem, qui prior eodem vtebatur Emblemate, monomachia glorioſè ſuperarit, ac propterea hoc illius Symbolum pro victoriæ monimento, victoque ex hoſte trophæo ſibi vendicauit.

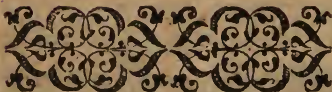
Sola viuit in illo.

Summæ pietatis Heroina, Diana Pictauiensis, Illustrissima Valentinarum Ducissa,

firmam de resurrectione mortuorum spem habens, quæ fit morte in alterius vitæ commigratione, cælestum consideratione animum subinde pascebat. Verisimile itaque, eam hoc exemplo affectus pios ostendisse. Est enim sepulchrum, & ex eo micans spiculum virentibus ramis exornatum.

Restat

Restat ex victore Orientis.

Saladinus Sultanus Babyloniæ, & Damasci, Ægyptique Rex, regnante in Galliis Philippo Augusto, moriturus Ascalone, statuit, vt interius indusium statim à morte per Ascalonem ciuitatem ab Oeconomo suo lãcea per medium transfixa circumferretur, præcone altùm exclamãte: Hist. Eng. Monstreleti.

Qui modo flectebat validas Orientis habenas,
Mortuus hoc tãtùm in Tartara nigra tulit.

Certissimum monimẽtum hoc sit potentissimo cuique, omnia morte auferri, nudumq́. è viuis migrare, nõ secus atq. inopem & vilissimum quemque.

Auctor ego audendi.

Ensis flammeus, quo symbolo vsus est Carolus Borbonius Cardinalis sub titulo D. Andreæ, significat verum gladium Præfectorum Ecclesiæ. Spiritusque sancti qui gladius (teste Paullo) est verbum Dei.

Non qua super terram.

F Alimentum spiritus panis est cælestis, seu Sacramentum corporis & sanguinis Christi, sub typo mannę pręsignatum: quod in cibum Israëlitarum olim è cælo demissum est. Symbolum hoc à Reuerendissimo D. Cardinale Tarnonio vsurpatur. Exod. 16.

Ab insomni non custodita Dracone.

Nequidquam advigilante dracone Hercules ab horto Hesperidum rapuit aurea mala. Quibus virtutes passim, & clara facinora intelliguntur. Quo Emblemate vtitur R. D. Cardinal. Ferrariensis.

Non quàm diu, sed quàm bene.

Cultrum Philosophicum à D. Thoma Aquinate plerique asserunt fuisse fabrefactum, sed diuturna astrorum obseruatione, talem confectum vi siderum, vt incudem per medium secaret. Arguendum ex hoc, non esse rebus ritè perficiendis spectandam temporis moram, dummodo ad amussim omnia transacta sint. Vnde Suetonius Augustum Cæsarem dixisse scribit:

Sat citò, si sat bene. Suet.

Qua

Qua Proceres abiere pij.

4.Reg.2. Prophetam Heliam corpore & anima igneo curru per æthera ſublatum legimus: eadem metaphora veri adoratores in ſpiritu ac feruenti meditatione cælos vſque ſurſum conſcendunt. Quo fit, vt credamus pia pectora ampliſſimis, diuinisq. ſolatiis ditari, & ta-

& recreari. Alludit & Ouidius eô, Pythagoræ mentionem faciens in hæc verba:

Mente deos adiit, & quæ natura negarat
Visibus humanis, oculis ea pectoris hausit.
Hoc Latio restare canunt.

Laureolis quondam & corollis virgarumque fascib. instructi quidam Romanos Consules anteibant hastati, hoc spectaculo significantes triumphos nobilissimæ Italię, & vniuersum orbis imperium, ac Romanos laudem & summam dignitatem conciliasse sibi summa prudentia, & cōcordia, & amore erga Rempub. At vero quæ spectantur vincula, & cathenæ, hastarum libertatem coërcentes, significant, seruitutem & captiuitatem, quibus exinde seditionum ac factionum maleficio turpiter vsque in hunc diem labefactatur Italia.

Arbi-

Arbitrij mihi iura mei.

Priscis Alanis & Burgundionibus, necnon Sueuis (teste Methodio) mos fuit signis militaribus præferre felem animal carceris impatientissimum. Quo Symbolo arbitrij, ac libertatis appetentiam suam insinuabant. Method.

E Mihi

Mihi terra lacúsque.

Dion. Imperatori Augusto tanta fuit Mæcenatis auctoritas, vt illi maris terræque gubernacula committeret. Quamobrem hic pro suo Emblemate ranam figurabat. Nisi forsitan aliàs id in Syriphiar. ranarũ quæ, Plinio auctore, mutæ sunt, significationem faceret. Hoc enim pacto tutum, velatumque secretum, ac fida taciturnitas representari
Plin. Eutrop. potest: Quæ virtus ipsi adeo Mæcenati familiaris fuit, vt hunc eo nomine Augustus ipse non parum veneraretur: non minùs eiusdem aduersus inuidiosa scommata odium admirans.

Φ.Ω.Σ.

ΦΩΣ ΦΕΡΟΙ ΗΔΕ ΓΑΛΗΝΗΝ.

Id est. Ea lux serenitatem adferat.

Serenissima Francorum Regina Catharina Iridem cælestem, certissimum splendidæ serenitatis, ac tranquillæ pacis signum pro Symbolo vsurpat.

Vltorem vlciſcitur vltor.

Froſſard. Carolus VI. Galliarum Rex dum animo indulget ſuo in vlciſcēda Oliuerij Cliſſonij Conne-

Conneſtabilis ſui cauſa aduerſus Petrum Craonium, infauſtum ex omine finem conſecutus eſt. Quod & vſuuenire certum eſt iis qui præcipiti libidine in vltiones procliuiores ſunt, præſertim in cauſſis aliorum. Inſtruxerat is exercitum in Britonum prouinciam, de Duce pœnas ſumpturus, quod Craonianæ cauſſæ patrocinaretur. Faciente igitur illo iter per ſaltum Manſenſium, ſiue Cænomanorum, occurrit ſub medium duarum arborũ vir quidam incognitus, paupertatem præ ſe ferens, arreptumque camo Regium equũ, Regemq. ſiſtit, ſic locutus apertè: Ah Rex, vltra ne pergito, ſed potiùs redito: es enim à tuis venditus. Quæ res ſupra modum Regem ipſum territauit, atq. adeò commouit, vt metu totus expalluerit, horroreq. infremuerit: huc etiam eo malorum accedente, quòd vehementer adhuc iuuenis ac rerum imperitus eſſet, valetudinarioque, & febrili corpore. At verò exercitus Præfecti, confirmãtes Regis dubiam ſententiam, audentiùs pergebant. Egreſſos memoratam ſiluam ſequebantur æſtuantes Regii pueri duo, quorũ alter caſſidem Regiam, haſtam alter militarem manu gerebat. Hoc autem dormitante, in caput illius qui caſſidem ferebat,

rebat, Regia lãcea excidit. Eo strepitu Rex, ac spectro hominis illius ignoti adhuc perturbatus, fremebundus subsiliit, ac furenti similis ensem vibrat, nulloq. suorũ ordine, rationéue habita, velut inter medios hostes feriens erumpit in hæc verba: agite, agite, perdite proditores. Regiis pueris fuga sibi consulentibus, sensit vim tragœdiæ Regis frater, Aurelianorum Dux, nõ procul à Regio latere subequitãs, quẽ ipse Rex summo impetu, ac vibrato mucrone, sic aggressus est, vt nisi Ducem celeritas fugiendo liberasset, de vita periclitaretur. Tandem labore fatigatus Rex, equusq. ad ingentes concursiones fatiscẽs ab equite quodam sistitur, & ad Cænomanos leniùs reducitur, animo vsque adeò consternatus, vt valetudinẽ desperatam præ se ferret. Quo factũ est, vt ea militaris inchoata expeditio cessaret, exercitusq. solueretur. Postquam verò in Regiam venit, factus est Rex solito debilior, adeoq. in posterũ intermittenti recurrentiq. phrenesi obnoxius, vt ea res miserabilis admodũ fuerit, & ex ea infelici expeditione magnum certè infortunium accesserit ipsi regno, quod vel in hunc vsque diem persentiscit vulnera seu vestigia tantę calamitatis.

Colli-

Colligauit nemo.

Exstat etiamnum ærea moneta Augusto Cæsari inscripta, in cuius altera parte typus est Crocodili palmæ arbori adligati, addito

Prouerbio: *Col.nem.* id eſt, *Colligauit nemo.* Quo Symbolo indicare Cæſar voluit, neminẽ ante ipſum de victa Aegypto triumphaſſe. Quippe Aegyptum refert Crocodilus ſolus in flumine Nilo (cuius exundatione Aegyptus fœcundatur) repertus. Præterea verò impoſitus palmis eſt Crocodilus, quo ſpectatores admonitos faciat, per Aegyptum ab Auguſto pio Principe triumphos ductos, cuius victoria & pace parta, velut pluuiali ſolatio, & beneficio recreari Aegyptum portendit. Denique Auguſtum aduersùs Antonium & Cleòpatram clarum præualuiſſe hoc Symbolum ſignificat.

Latet

Latet anguis in herba.

Dũ legimus flores, & humi naſcẽtia fraga, tam accuratè à colubro nobis cauẽdum eſt, quá is facilè nos mortifero veneno ſuo perimere poteſt. Sic & ſpecioſis ac plauſibilibus

auctoribus librísue legendis vigilandum, ne in absurdas aut minus æquas sententias, opinionésue incurrentes, animorum iacturam faciamus.

Vt mu-

Vt muscæ à læuibus locis veluti speculis delabuntur, asperis & cauis insidēt: sic prospero rerū statu facillimè excidere solemus, cùm in aduersis nos vtcunque sustineamus. Plutarc.

Te stante virebo.

Reuerendissimo Cardinale Lotharingo Cluniacensem Abbatiam suam nouissimè ingressuro pro cœnobij valuis erectum erat ipsius Emblema, videlicet, Pyramis in summo apice nouilunium ostentans, & ab imo ad summum vsque viridanti hedera cincta, ac subsequentibus his Gallicis versiculis circumsculptis adornata:

Quel Memphion miracle se haussant,
Porte du ciel l'argentine lumiere,
Laquelle va (tant qu'elle soit entiere
En sa rondeur) tousiours, tousiours croissant?

Quel sacre saint Lierre grauissant
Iusqu'au plus haut de cette cime fiere,
De son apui (ô nouuelle maniere!)
Se fait l'apui, plus en plus verdissant?

Soit nôtre Roi la grande Pyramide,
Dont la hauteur en sa force solide
Le terme au ciel plante de sa victoire:
Prince Prelat, tu sois le saint Lierre,
Qui saintement abandonnant la terre
De ton soutien vas soutenant la gloire.

Quos quidem Gallicos versus vtcunq, Latinè sic vertere liceat:

Heus

Heus, noua quæ Lector Memphitica pyramis isthac, Ouid.
Cornua quæ Phœbes vertice clara gerit,
Phœbes continuo crescit quæ tempore, donec
Nocte suum tota fundat ab orbe iubar?

Et sacra quid sibi vult hedera hæc serpensq́; ligansq́;
Pyramidem, summum hanc culmen adusque petens:
Illius & nixu fulcrum sibi conficit arctum,
(Mos nouus) & circum hanc vndique tota virens?

Pyramis hæc est Rex, qui Maiestate verēdus,
Vel posuit summo clara trophæa Polo:
Ast hedera hæc sacer Antistes, clarissime Princeps,
Tu fueris iusta cum ratione mihi:
Nam tua quæ virtus, planè mortalia linquēs,
Ipsius laudis sustinet ipsa basim.

Inter

Inter eclipses exorior.

Prægrandis & magnificus ille crater aureus Delphini Regij, priscum illum Apollinis Corui craterem, quem inter lucida sidera relatum Poetę fabulãtur, mihi referre videtur. Ceterùm Inscriptio seu additum Apophthegma ad felicem eius natalem trahi potest.

Talis quidem est interpretatio Paradini. Atqui ego ad paternã, quæ est: Donec totum impleat orbem, alludere voluisse putauerim.

Fiducia concors.

Exercitus Romani Imperij anteibant ſigna expanſam palmam hoc typo oſtentantia. Videas & hoc paſſim tum in numiſmatibus antiquis, tum in illuſtri eo antiquitatis monimento. Deſignat igitur ſignum hoc vetus beneficium ceu manum Concordiæ cuius conſpicitur effigies, mox ipſo limine Commentariorum de Romanorum Republic. quos Wolfgangus Lazius ſedulus vetuſtatis indagator, Romanorúmque Regis Medicus, & Hiſtoriographus in lucem iam recens edidit.

Scilicet is Superis labor est.

Non

Non procul à valuis ædiū Lacedæmonij Senatoris Leontychidæ, claui sese olim serpens viuus circumuoluerat. Relatum hoc ad augures, ac diuinatores, prodigium esse apud Senatorem contēdebant. Quibus ille sic infit: Mihi profectò haudquaquam res prodigiosa videtur, si claui sese sinuosus anguis implicuerit: sed è contrario potiùs, si clauis serpenti sese circumuoluerit, ostentum haud dubiè fuerit. Hoc lepido ioco prūdētissimus Senator eorum stultæ illusit superstitioni. Qua certè vel in hunc quoq. diem infecta est nimia vulgi credulitas circa nonnullas interdum res quæ casu, etiam quamlibet naturali, modo tamen insolito, oriuntur: cùm sint, inquam, si propiùs exquirantur, naturæ planè consentaneæ. Denique huiusmodi superstitionibus adesse videtur aut præposterum iudicium, aut inconstantia fidei: quæ humano captuiplerumq. deprauatis trāditionibus tālem corruptelam inducit.

Horrent commota moueri.

Exaſperati, fumantiſque vrſi ſæuitia, neutiquam eſt prouocanda: quemadmodum nec hominis ira perciti maléq. affecti, indignantisque animus, à quo nil niſi periculoſum, & exitiale poſſit exſpectari, haudquaquam eſt irritandus.

Si ſciens

Si ſciens fallo.

Populus Rom. poſitis armis, pacem factu-
rus cum hoſte, ſolemnem, eamque firmam Fl, Blöd.
his cæremoniis ſtatuebat, vt is penes quem
facta fuerat cum hoſte tranſigendi poteſtas,
ſuem ſilice, ſaxóue feriret, proferens hanc
ſententiam:

Quod porco huic contingit, contingat mihi ſi ſciens fallo.

Inuitum fortuna fouet.

Strabo. Polycratis Samiorum Tyranni tanta fuit ſecundis rebus fortunæ arridentis cum perſeuerátia ſucceſſus, vt eam vel minuere, vel immutare aliquando tentauerit: ſumtuoſiſſimo nimirum annulo in mare proiecto. Qui tamen ipſe in cuiuſdam à piſcatoribus capti piſcis ventre repertus eſt. Quod obfactum Perſarum Satrapa Tyrannũ hunc poſtea interceptum, & apprehenſum ſuſpendi miſereq́. ſtrangulari iuſſit. Sic blandimenta fortunæ (quæ mundus hîc paſſim pro felicitate ducit) nec certa nec conſtantia ſunt,

aut

aut diu mansura: & quò fulgentiora apparent, eò ferè faciliùs, ac celeriùs, quemadmodum & natura fragilè vitrum, læduntur.

Ecquis emat tanti sese dimittere?

Meminit Valerius Maximus Regis cuiusdam, qui, cùm illi esset oblatum diadema, restitit paulisper, priusquam in caput poneret, & meditabundus in hæc verba prorupit: *O nobilem magis, quàm felicem pannũ, quem si quis penitus cognoscat, quàm multis solicitudinibus, & periculis, & miseriis sit refertus, ne humi quidem iacentem tollere vellet.* ValMax. lib.7.c.2

Comminus quo minus.

Lace.

Lacedæmonius quidam olim à nonnullis ideo pusillanimitatis notatus, quòd in scuto depictã haberet muscam, eamq. vulgari non maiorē, quasi hac indicatione pugnam subterfugeret, & instar muscæ nollet ab hoste palā videri, respondit: Quin imo ego comminus hostem excipio, & sic adorior, vt quamuis pusillum sit signum, possit vel ab hoste cognosci.

Transfundit pasta venenum.

Sunt quidam adeò deprauati, atq. natura contumeliosi, vt atrociss. quibusq. virulentarum linguarū percipiendis calumniis delectentur, quo postmodū, si quēquām ab iis insectari cōtingat, eū ipsum durius pungāt, atq., si possint quidē, mœrore ad necem adigant. Qua in re illi ipsi imitātur vespas, quę

ſerpentem auiditate ſumma depaſcentes, aculeos ſuos venenatiores, ac proinde accepta ex iis periculoſiora, lætalioraque vulnera efficiunt.

Celſa poteſtatis ſpecies.

In

In Pompei Magni sigillo annulari (in quod Iulius Cæsar illo interemto ad se allatum incidens, amariùs fleuit) Leonis ensem vibrantis cælata erat effigies, scribente Plutarcho, in arduæ forsitan & magnanimæ signum expeditionis. Plutarc.

Prostibuli elegantia.

Sapiens noster in Prouerb. suis comparat porco in rostro annulum aureum gestanti mulieris prostitutæ decus. Pro.11. Circulus aureus, &c.

Ardua deturbans vis animosa quatit.

Ad difficiles res,&arduas superandas,summa industria,labore, ac diligentia opus est: aquilæ videlicet exẽplo , quæ dum ceruum adoritur,in eius cornua sese coniicit & con-
Plin. quassat, puluereq. (quem plumis suis priùs ad hanc rem congerit) ita huius oculos op- plet , vt tandem de rupe aliqua , vel montis altiss. iugo sese ipse præcipitem det.

Vim

Viam tuam Domine, demonstra mihi. Psal. 24.

In quarta ea triremi, quam Cæsari ad eius expeditionē TuneticeamAndreas Dorius, Imperii Admirallus fabricari iussit, radiantis sideris, & vndequaque velut per gyrum sagittis emicantis simulacrum erat, in continuam diuini ductus, & potestatis in hac expeditione implorandæ admonitionem.

Vnica

Vnica semper auis.

Quemadmodum Phœnix semper vnica. sic optima quęque & pretiosissima sunt inuentu difficillima. Vsa est hoc Symbolo Serenis. Heroina D. Helionora ab Austria, Francisci Galliarum Regis vidua.

Theoph.

ΑΠΑΑ-

ΑΠΛΑΝΩΣ.

Id est, Non fallax,

Ensis bellicus Gallicus in armata manu cum adscriptione A Π A A N Ω Σ hodie loco symboli domino Connestabili, fidem significat.

Riepe

Riens ne m'est plus.
Plus ne m'est riens.

Id est. Nil mihi praeterea, Praeterea mihi nil.

Valen-

Valentina Mediolanensis, quondam Aurelianorum Ducissa, habuit certè quo summam vitæ mœrore & lacrymis expleret: tum ob mariti Lodouici, Caroli VI. Regis fratris necem; tũ ob infortunatam illam eiusdem Regis (cuius supra in Emblemate eius memini) phrenesim suis horis recurrentem, in qua cõstitutus, suorum neminem, ac ne Reginam quidẽ vxorem propriã agnosceret, præter hanc ipsam vnam Ducissam Valẽtinam, quam hoc etiam morbo affectus sororẽ appellabat. Vnde vulgò rumor sparsus est Insubrium Ducem, huius Valẽtinæ patrem ipsi Regi veneficium aliquod seu fascinum propinari procurasse. Quã famã supra modũ grauatè tulit ipsa Valentina, atq. adeo, vt omnis solatij loco luctuumq. subleuaminis, clepsydrã irrigatoriã sibi pro Symbolo vsurparit, super cuius orificio addita erat S. literę forma, significans fortassis de hac eadẽ Ducissa hæc verba: *Solã sæpe sese ipsam sollicitari, suspirareq;*, vnà subiunctis his verbis: *Nil mihi præterreat: Præterea mihi nil.* Quæ ipsa cum eo Emblemate pluribus locis in Blosiensium Franciscanorũ æde, tũ in ipsius Ducissæ sacello, in quo aheno tumulo inhumata iacet, tum eiusdẽ ædis ipsius chori circumquaque vestibulo descripta conspiciuntur.

Pour

Pour vn aultre non.

Id est. Nõ alteri

G

Remus

Remus ardens ac flammatus, Symbolum Gallici Admiralli Andreæ Lavalli fuit. Quod spectatur in suburbio oppidi Melunensis. Estque feruentis & officiosi in Regem, patriamque zeli indicatio, præsertim verò in suscepta per Oceanum nauali prouincia.

Fata viam inuenient.

Labyrinthi Symbolum, quod Boisdelphini Dominus Ambrunensis Archiepiscopus vsurpat, significare forsitan potest, nos ad viam æternæ vitæ inueniendam à Dei gratia duci, ea sanctorum illius præceptorum velut filum nobis ad manum exhibente. Quod semel arreptum perpetuò insequentes, à periculosis aberrationibus horrendum mundi huius anfractum diuertamus.

Quid non mortalia pectora cogis?

Cleopatra grauiter ferens, & indignans, M. Antonium toties amorum suorum periculum facere, quodam olim in conuiuio, siue quo huic de se in posterum occasionem prębe ret non amplius diffidendi, siue aliam ob caussam, voluptuosè admodum & prisco more delitiari cœpit: variis nimirum quorum erant veneno perlitæ frondes, florum corollis, E quibus capite gestatis plexas, atq. contritas aliquot in eius pateram conijciebat, illi persuadēs, vt ebiberet. Verumenimverô, dum id facere tentaret, admota manu sic infit: Ah anime mi Antoni, ego certè ea sum, quæ, si absque te viuere possem, tibi hoc ipsum, quod curiosis tuis tentamentis formidare videris, iustam nunc efficiendi caussam, & occasionem habeo. Atque hinc quæ mulieris impudicæ audacia esse queat, cognoscere est.

Plin.

In sibi

In sibilo aura tenuis.

Melancholiæ Musica ex natura sua inimica est, atq. hinc furorem ex vehementi melancholia natū sedare valet. Quocirca & grauedinem ab atra bile flegmatibus obfuta suffocataq. manan-

tem excitare poteſt. quo morbo retulit quidam vidiſſe aliquando ſeſe quendam affectum, atq. adeò conſopitum, & indormientem, vt ab eo ne verbũ quidem extorqueri potuerit, præterquam lyra perſonante, ad cuius ſymphoniam, caput arrigens, ridebat, ad quæſitaq́. reſpõdebat. Quę res argumẽto eſt, non paruam eſſe cum anima Muſicæ affinitatẽ. Quod & ipſum liquidò nobis Heliſeus Propheta demonſtrauit, dum ad ſpiritum ſuum Propheticum reuocandum, atque pro populi ſui, extrema ſiti pereuntis, remedio ad Deo ſupplicandum, ſibi citharœdum accerſiri iuſſit; atq. ad hunc modum quod precibus ſuis, ſupplicationeq́. poſtulabat, à diuina clemẽtia impetrauit. Iam verò conſummatus lyricen ille Dauid an non Saulis Regis animum maligno ſpiritu agitatum cõſolabatur, & refocillabat cum huic, quàm diu citharam ille pulſaret, infeſtus eſſe malignus ſpiritus deſineret? Symphoniaca hæc proinde Muſica diuini quiddam obtinet, cùm non tantùm ægris corporibus valetudinem reſtituat, verumetiam animam ad contemplationem erigat, eamq́ue conſoletur, & quaſi cælicam efficiat. Quocircà & dæmonibus ipſis, qui certè ſunt aliud nihil, quàm

4. Reg. 2.

1. Reg. 17

quàm desperatio, animi contractio, terriculum, pertinaxq. desolatio, inimica est. Denique vt in Musica ex vocibus differẽtibus concors symphonia conficitur, ad eundem modum & ex contrariç naturæ, morumque hominibus vnanimis fieri consensus, & concordia, Deo ipsi præ cæteris rebus vniuersis accepta, conseruari potest.

Finem transcendit habendi.

Improba Caliphe Baldacensis, Mahometicæ Legis summi Pontificis auaritia infelicem ei peperit exitum: hunc enim prælio captum pro sua insaturabili auiditate Tartarorũ Princeps Haalon tractari iussit, nimirum vt eduliorum loco præter immanes, atque auro plenas lances, & vasa nihil apponeretur, eique, quoties hæc afferrentur, à ministris in hæc verba insultaretur: Accipe, ede, quod maximè semper cupiistiamasti, accipe & te saturato.

Heu cadit in quemquam tantum scelus?

Sic luerunt innocentes adolescentulæ patris sui Dionysij Syracusani tyranni iunioris commissa facinora, Locrenses enim, patre Dionysio è regno deturbato, sæuitiam illius vlciscentes, obstupratas ciuium suorum filias & coniuges, tenellas adhuc virgunculas illius filias quibuslibet stuprandas permiserunt: demum nulla innocentiæ ratione seruata, sed Barbarica truculentia adactis in vngues manuum aculeis inaudito dolore vsque ad mortem persecuti sunt. Cœlius.

Pressa est insignis gloria facti.

Nico-

Nicomediæ olim Imperatoris Iuliani Apoſtatæ Chriſtianis ſcholarum vſum, & omnem circa Rempublicam adminiſtrationem interdicens ſanctio publicè edita eſt: quam Diuus Iohan. Martyr, Chriſtianę religioni tyrannide quauis, omniq́ue genere ſuppliciorum magis cùm exitio coniunctam eſſe animaduertens, propalam auulſit, atque lacerauit. Quo facto docemur, nullam eſſe debere humani commenti quantamcunque etiam interminationem vſque adeò formidabilem, vt conſcientiam noſtram nutare, aut diſſimulare quid cogat. Hiſtor. Eccleſ. Martyrol.

Cedo

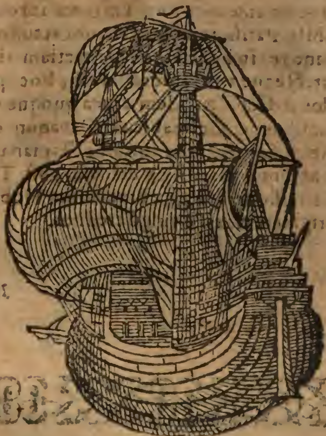
Cedo nulli.

Termini, Romanorum Dei, qui ne Ioui quidem ipsi cessit, effigiem Erasm. Rot. pro Symbolo vsurpabat. Quam rem illi Carbaialus Fráciscanus vitio vertit, eidem improperás, ac obiiciés id ab Erasmo nimis quàm arroganter factum, vt pote qui nemini mortalium doctrina cedere vellet. Tametsi ea quo-

quoque sententia de morte, vltimo extremoque omnium termino, quem nemo vnquam subterfugere valeat, accipi possit. Quo responso ipsi Carbaialo satisfecit.

En altera quæ vehat, Argo.

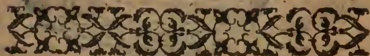

Fuit priscis sæculis Franconum, siue Francorum gens naualis, & naualis artis exercitatissima,

Latin. Pacat. Sid. Apollinar. B. Rhen. tiſſima, ſi Latino Pacato, Sidonio Apollinari, ac Beato Rhenano credimus. Placuitque genti, vt quacumque ſibi regione vrbis condendæ locum ſedemque ſibi deligerent, ei ſuo nautico honori & antiquitati cōueniens Symbolum nauis ampliſſimæ dicaretur. Quod quidem ea ſorte inſignita incomparabilis Pariſiorum Lutetia ſibi vetuſto nomine vel in hunc vſque diem etiam vindicat. Neque vero abſurdum eſt, hoc ipſum illos à Gepidis, idem antea quoque vſurpantibus per Germanicum Oceanum claris mutuaſſe: natione fortaſſis Troiana & à longinquo mari illuc delapſa poſt Troiæ ſubuerſionem. A qua Francorum Nobilitas originem traxiſſe vulgò creditur.

Method.

Inſpe-

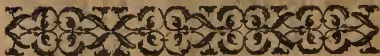
Insperatum auxilium.

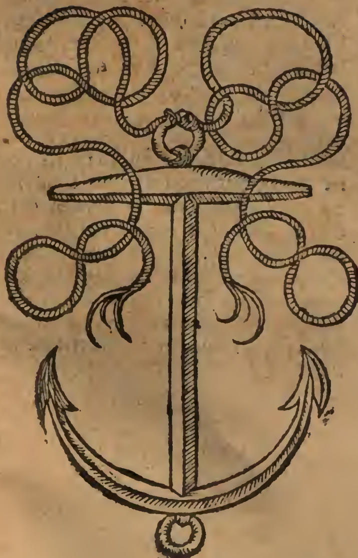
M. Valerius Romanus cum Gallo quodam aduersario monomachia dimicās olim insperato auxilio vicit: vtpote in cuius cassidem coruus inuolans, eiq. insidens, ita hosti oculos Liuius. Plin. Gellius.

oculos vellicarit & obfuscarit, vt à Valerio tandem superatus sit. Vnde Valerius hic ab eo coruo Coruinus etiam cognominatus est. Quamquam si victoriam ipsam spectes, non eam sibi virtute propria, sed diuina prouidentia vindicare possit. Nihilominus tamen eidem Coruino ab Augusto Cæsare statua erecta est, cui coruus in galea sublimi sederet, in huius facinoris monimentum.

Tutum

Tutum te litore sistam.

H Ancho-

Anchoræ Symbolum huc adſcripſimus
Heb.6. in ſignum ſpei ſalutis noſtræ in Saluatore
N. Ieſu Chr. qui certiſs. ac extremum aſylum eſt, ad quod nos perpetuò in anguſtiis conſtitutos cõfugere decet. Verùm quidem eſt, olim eam Anchoræ inſcriptionem à Seleuco Syriæ Rege in annulo ſuo ſigillatorio vſurpatam, ſed hoc ea de cauſſa tantùm, quòd ex Diuinatorum, Augurumq́ue de-
Appian. finitione, illius Regnum effigies anchoræ præſagierit. Super hæc illud ipſum quoq. Symbolũ Titus Imperator ſibi vindicauit, ſed hoc etiam aliâ ratione, quemadmodum alibi poſtea dicemus. Denique & illud idem ſibi adſcripſerunt, atq. etiamnum hodie adhuc adſcribunt Admiralli complures, in ſignum (vt apparet) officij ſui in expeditionibus, prouinciiſque naualibus.

Qui

Quò tendis?

Præter alia quæ secum lingua trahit in-
Iac.3. commoda, D. Iacobus eam prædicat vene-
no tinctam, & mortiferam, gubernaculo
nautico (cuius ductu totius nauis moles re-
gitur) illam conferens. Quæ quidem sen-
tẽtia cum Biantis de eadem opinione con-
cors est: vt qui Tyranno Aegyptio Amasi
qui ei integram feram immolatam hac lege
transmiserat, vt eiusdem quod deterrimum
probatissimúmue esse censeret, sibi remitte-
ret, solam linguam remiserit. Cùm igitur
tanti momenti sit ea corporis particula, ne-
mini mirum videri debet, quòd septis, &
quasi valuis duplicibus eam natura repres-
sit: quarum patefactione, citra prudentiæ
rationisque arcem illius, atq. vim moderan-
tis consensum, fruisci non debet: aliàs vbi
absq. præmeditatione lingua excurrit, hor-
renda res est transitus huius vestigium, pe-
riculosusque ac infaustus exitus.

Putrescit

Putrescet iugum.

Computrescet iugum à facie olei, scribit Esaias libertatẽ spiritus per aduentũ Christi restituẽdam, vaticinatus. Per quẽ adoptionis ac Dei filij, & heredes, in Dei charitate, præceptorumq́. obseruatione augescentes, oneroso illo iugo legali & à seruitute laxantur. Quandoquidẽ hoc Spiritali Iubilæo, cõscij delictorũ absoluũtur, debita remittuntur, proscriptis & exterrib. in patriũ solum reditus conceditur, hæreditasq́. restituitur, seruis, hoc est, peccato venũdatis seruile iugũ illud excutitur: idq́. beneficio Iesu Christi, veris olei, & vnguenti misericordiæ, alacritatis, & gratiæ.

Esa. 10.

Nec fas est, nec posse reor.

Non qui vinclis ferreis, carceréue detinetur, ſed qui vitiis, & ſceleribus inuoluitur, captiuus eſt iudicandus. Quamquã enim in Herodis carcere duplici cathena vinctus ſeruaretur Petrus Apoſt. ſuppetias illi tamen angelo ferente, ab illius manibus eadem cathena excidit, quò is per oſtium ferreum, Diuina voluntate (quæ humana, quantumuis potenti machinatione vel conatu præpediri neque poteſt neq. debet) tum vltrò patens, euaderet.

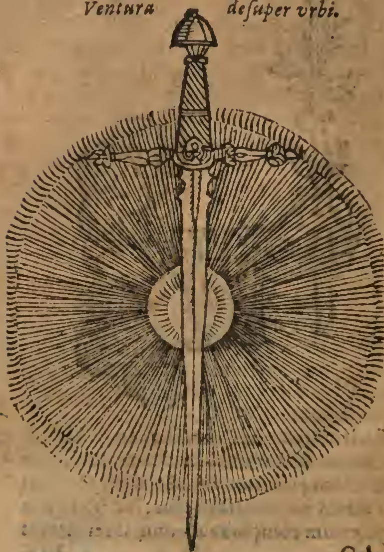
Semine ab æthereo.

Eadem terra quę Core, Dathan, & Abiron factiosos, & Aaronici sacerdotij, diuinique ministerij perturbatores absorbuit, idipsum diuinitùs in Leuitica tribu, ac non citra mysterium comprobauit, dum inter ceteras Num.16 & 17.

Israelitarum tribuum virgas in tabernaculo Domini erectas postridie vna Aaronica germinans, ac florida, nec non & amygdala proferens apparuit.

Ventura desuper vrbi.

Cala-

Calamitosa Hierosolymitanæ vrbis subuersio post Christi Domini passionem à Romanis facta, compluribus portentis certò ante indicata est: præsertim verò comati sideris in medio igne ad formam rutili ensis apparentis, totoque anno etiam supra templum Hierosolymitanum immoti consistentis: veluti signo, diuinam iram de Iudaicæ gentis impietate per ignem, ac sanguinem sumturam supplicium. Quod & ipsum non modò contigit, verùm etiam cum vsque adeò rabida fame, vt eius adacta violentia non defuerit infelix mater, quæ proprium filium manducarit. Ioseph. Egesipp.

In vtrumque paratus.

2.Eſdr.4 Iſraëliticus populus à ſuo è captiuitate Babylonica reditu, ob continuas hoſtium depopulationes, altera manu arrepta trulla, Hieroſolymitana mœnia reædificare, altera ſtrictũ habere gladium coactus eſt. Quæ res myſticè Chriſti Eccleſiæ miniſtros præfigurabat: vt qui ad erudiendos ignaros, & reſtituẽdos errantes in Fide (qui veræ ruinę ſunt) tum ſedulò huc vacare teneantur, tum

etiam

etiam præterea ſemper ancipiti gladio verbi Dei aduerſus periculoſos, & capitales hoſtes (qui vitia ſunt, & ſcelera) magnanimè depugnare,

Vindice fato.

Latin. Pacat. Sid. Apollinar. B. Rhen. tissima, si Latino Pacato, Sidonio Apollinari, ac Beato Rhenano credimus. Placuitque genti, vt quacumque sibi regione vrbis condendæ locum sedemque sibi deligerent, ei suo nautico honori & antiquitati cõueniens Symbolum nauis amplissimæ dicaretur. Quod quidem ea sorte insignita incomparabilis Parisiorum Lutetia sibi vetusto nomine vel in hunc vsque diem etiam vindicat. Method. Neque vero absurdum est, hoc ipsum illos à Gepidis, idem antea quoque vsurpantibus per Germanicum Oceanum claris mutuasse: natione fortassis Troiana & à longinquo mari illuc delapsa post Troiæ subuersionem. A qua Francorum Nobilitas originem traxisse vulgò creditur.

Inspe-

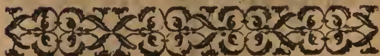
Insperatum auxilium.

M. Valerius Romanus cum Gallo quodam aduersario monomachia dimicās olim insperato auxilio vicit: vtpote in cuius cassidem coruus inuolans, eiq. insidens, ita hosti oculos Liuius. Plin. Gellius.

oculos vellicarit & obfuſcarit, vt à Valerio tandem ſuperatus ſit. Vnde Valerius hic ab eo coruo Coruinus etiam cognominatus eſt. Quamquam ſi victoriam ipſam ſpectes, non eam ſibi virtute propria, ſed diuina prouidentia vindicare poſſit. Nihilominus tamen eidem Coruino ab Auguſto Cæſare ſtatua erecta eſt, cui coruus in galea ſublimi ſederet, in huius facinoris monimentum.

Tutum

Tutum te litore sistam.

Anchoræ Symbolum huc adſcripſimus
Heb. 6. in ſignum ſpei ſalut s noſtræ in Saluatore
N. Ieſu Chr. qui certiſs. ac extremum aſylum eſt, ad quod nos perpetuò in anguſtiis conſtitutos cõfugere decet, Verùm quidem eſt, olim eam Anchoræ inſcriptionem à Seleuco Syriæ Rege in annulo ſuo ſigillatorio vſurpatam, ſed hoc ea de cauſſa tantùm, quòd ex Diuinatorum, Augurumque definitione, illius Regnum effigies ancho-
Appian. ræ præſagierit. Super hæc illud ipſum quoq. Symbolũ Titus Imperator ſibi vindicauit, ſed hoc etiam aliâ ratione, quemadmodum alibi poſtea dicemus. Denique & illud idem ſibi adſcripſerunt, atq. etiamnum hodie adhuc adſcribunt Admiralli complures, in ſignum (vt apparet) officij ſui in expeditionibus, prouinciisque naualibus.

Qu

Quò tendis?

Præter alia quæ secum lingua trahit incommoda, D. Iacobus eam prædicat veneno tinctam, & mortiferam, gubernaculo nautico (cuius ductu totius nauis moles regitur) illam conferens. Quæ quidem sententia cum Biantis de eadem opinione concors est: vt qui Tyranno Aegyptio Amasis qui ei integram feram immolatam hac lege transmiserat, vt eiusdem quod deterrimum probatissimúmue esse censeret, sibi remitteret, solam linguam remiserit. Cùm igitur tanti momenti sit ea corporis particula, nemini mirum videri debet, quòd septis, & quasi valuis duplicibus eam natura repressit: quarum patefactione, citra prudentiæ rationisque arcem illius, atq. vim moderantis consensum, fruisci non debet: aliàs vbi absq. præmeditatione lingua excurrit, horrenda res est transitus huius vestigium, periculosusque ac infaustus exitus.

Iac.3.

Putrescit

Putrescet iugum.

Computrescet iugum à facie olei, scribit Esaias libertatẽ spiritus per aduentũ Christi restituẽdam, vaticinatus. Per quẽ adoptionis ac Dei filij, & heredes, in Dei charitate, præceptorumq. obseruatione augescentes, oneroso illo iugo legali & à seruitute laxantur. Quandoquidẽ hoc Spiritali Iubilęo, cõscij delictorũ absoluũtur, debita remittuntur, proscriptis & exterrib. in patriũ solum reditus conceditur, hæreditasq. restituitur, seruis, hoc est, peccato venũdatis seruile iugũ illud excutitur: idq. beneficio Iesu Christi, veri's olei, & vnguenti misericordiæ, alacritatis, & gratiæ. Esa. 10.

Nec fas est, nec posse reor.

Non qui vinclis ferreis, carceréue detinetur, sed qui vitiis, & sceleribus inuoluitur, captiuus est iudicandus. Quamquã enim in Herodis carcere duplici cathena vinctus seruaretur Petrus Apost. suppetias illi tamen angelo ferente, ab illius manibus eadem cathena excidit, quò is per ostium ferreum, Diuina voluntate (quæ humana, quantumuis potenti machinatione vel conatu præpediri neque potest neq. debet) sum vltrò patens, euaderet.

Semine

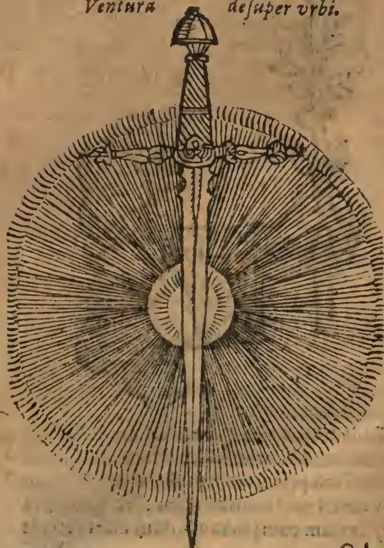
Semine ab æthereo.

Eadem terra quę Core, Dathan, & Abiron factiosos, & Aaronici sacerdotij, diuinique ministerij perturbatores absorbuit, idipsum diuinitùs in Leuitica tribu, ac non citra mysterium comprobauit, dum inter ceteras Num. 16 & 17.

Israëlitarum tribuum virgas in tabernaculo Domini erectas postridie vna Aaronica germinans, ac florida, necnon & amygdala proferens apparuit.

Ventura desuper vrbi.

Cala-

Calamitosa Hierosolymitanæ vrbis subuersio post Christi Domini passionem à Romanis facta, compluribus portentis certò ante indicata est: præsertim verò comati sideris in medio igne ad formam rutili ensis apparentis, totoque anno etiam supra templum Hierosolymitanum immoti consistentis: veluti signo, diuinam iram de Iudaicæ gentis impietate per ignem, ac sanguinem sumturam supplicium. Quod & ipsum non modò contigit, verùm etiam cum vsque adeò rabida fame, vt eius adacta violentia non defuerit infelix mater, quæ proprium filium manducarit. Ioseph. Egesipp.

In vtrumque paratus.

2.Esdr.4 Israëliticus populus à suo è captiuitate Babylonica reditu, ob continuas hostium depopulationes, altera manu arrepta trulla, Hierosolymitana mœnia reædificare, altera strictũ habere gladium coactus est. Quæ res mysticè Christi Ecclesiæ ministros præfigurabat: vt qui ad erudiendos ignaros, & restituẽdos errantes in Fide (qui veræ ruinę sunt) tum sedulò huc vacare teneantur, tum

etiam

etiam præterea ſemper ancipiti gladio verbi Dei aduerſus periculoſos, & capitales hoſtes (qui vitia ſunt, & ſcelera) magnanimè depugnare.

Vindice fato.

Reg. 17 Simplex adhuc, & pusillus opilio Dauid, verumtamen armatus cælesti gratia, cum formidabili gigante Goliath monomachiã inire non dubitauit: ac non quidem Saulis Regis vsus armatura, sed contentus funda, silicibus quinque limpidis, & pedo, formidabilem alioquin hostem strauit & de eo triumphauit. Ad eundem modum, vt metuendum illum, & periculosum humani generis hostem diabolum superemus, sola nobis fidei constantis arma, fidelisque spes & constantia in passionis Saluatoris nostri Iesu Christi & crucis merito, satis sunt.

Nil

Nil ſolidum.

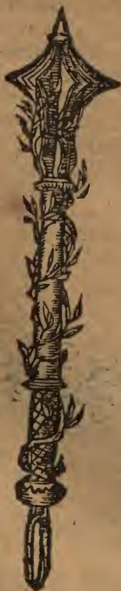
In Rom. Pontificum inauguratione, interea dum de more ſacellum D. Gregorij (in quo & pleriquc Rom. Pontifices inhumati

mati iacent) Papa declaratus prætergreditur, ipsum præit cæremoniarum magister, gestans arundines, seu cannas duas, quarum alteri sursum apposita est candela ardens, quam alteri cannæ, cui superpositæ stuppæ sunt, adhibet, inceditque, dicens: *Pater Sancte, sic transit gloria mundi*. Quod & ipsum tertiò iterat.

Paradin. hic 2. Arundinum meminit, cùm tamen in ipsa vna tantùm præferat.

Vtrum

Vtrum lubet.

Au. Gel. Claua bellica oliuæ ramusculo circumligata tam pacis, quàm belli Symbolum iis exhiberi potest, quibus tam huius, quàm illius optionem deferimus. Quod & ipsum olim Antiqui caduceo vnà cum hasta coniuncta figurabant, veluti Romani ipsi Carthaginensibus: aut certè duabus hastis, quarum altera acie chalybea esset armata, altera addito ligneo tuberculo retusa.

Agere

Agere & pati fortia.

Adeò indignatus est C. Mutius cum pro Porsena Etruscorum rege qui Romam obsidebat scribam regium interfecisset, vt dextram accenso ad sacrificium foculo iniecerit.

Liuius lib. 2.

Lex

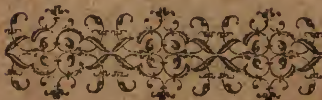

Lex ex lex.

Val Max. Aranearum telis persimiles Leges faciebat Anacharsis Philosophus, quòd muscas, papiliones, & id genus animalcula exiliora opprimant, grandiora verò volatilia non irretiant. Quod & ipsum Iudiciis non rarò vsuenit, dum potentioribus præpostero fauore indulgent, & in pauperes ac plebeios duriora sunt,

Tutus

Tutus ab igne sacer.

Lituus, Auguralis baculus, Romulo priùs sceptrum eburneũ, in mediis vrbis Romę incendiis haudquaquam violatus est, sed in iis omnino illæsus, & integer repertus est. Plutarc. Val Max.

Parce Imperator.

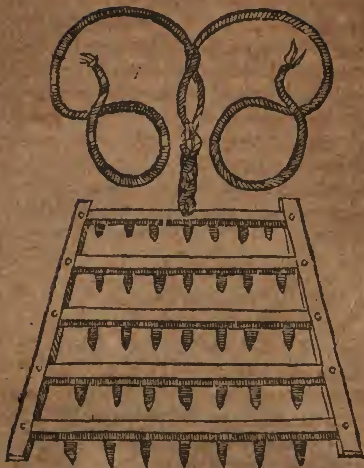

Appian. M. Scæuæ, Iulij Cæsaris exercitus militis strenui, in eo certamine quod ad Dyrrachium aduersus Pompeium factum est, dimicantis alter oculorum erutus est, corpusq́. septies

septies perfossum, & repertus præterea clypeus 120. iaculis confixus, nec non & super hæc (veluti quidem Cæsar ipse refert) eiusdem clypeus 230. locis perforatus: seruata nihilominus ab eodem porta, adituq. propugnaculi cuius defensionem susceperat. Quinetiam idem dum aliàs in Galliis solus aciem sustinet, & cum hoste manum conserit, coxa perfossa facieque lapidum iactibus contusa, & casside disrupta, perforato ac è manu elapso clypeo, enseque in varias partes effracto, etiam duplici thorace armatus, magna audacia sese in mare coniecit, natandoque per medias vndas (quas hostium sanguine tinxerat) hoc tandem effecit, vt ad suos rediret. Quò cùm peruenisset, vt se armis exsutum animaduertit (quod erat militari lege interdictum) cœpit ad Principem exclamare (non confidens adhuc tot superatis periculis) Parce Imperator: armis priuatus redeo. Atque hæc fuit Scæuæ virtus, & magnanimitas, per quam præmij loco adeptus est Centurionis dignitatem.

Cæsar. Sueton. Valer.

Euertit & aequat.

Guilielmus Hannonienſis, Oſtreuentanus Comes, Alberti Bauariæ Ducis filius, Hannoniæ, Hollandiæ, ſimul & Zelandiæ Comes, ſub annum 1390. militari ſuo vexillo pro

lo pro Symbolo præferebat cratis aratoriæ formam auro refulgentem. Quod ipſam etiam in Chriſtianorum expeditione atque exercitu oſtentatum eſt ad Barbariæ ciuitatem Aphrodiſium dictam. Quemadmodum autem glebas, & grumos agrorum proſcindit & reſoluit raſtrum aratorium, ita facile eſt bono Principi, legum, & ſanctionum æquitate, ditionis ſuæ improbos, factioſos, rebelles, & tumultuarios, quique contra ſuam auctoritatem, ac dignitatem iniqui ſe opponunt, coërcere.

Vlterius tentare veto.

Blond. Ante Christi aduentum insinuata fuit Paganis, Gentilibus, & Ethnicis veritas mysticæ Trinitatis in Deo, velutiq́ue vaticinio propositus Sabinorũ Deus, quẽ Sanctumfidium & Semipatrem nuncuparũt. Deportatus est autem ab illis in Vrbem, asseuerantibus, eum triplicem nomine exsistere, cùm reuera esset vnus. Et si verò Trino illi templum consecratum esset in monte Quirinali, tamen vnius solius nuncupationem præterebat.

ferebat. Tantiq. habitum fuit triplex illud simulachrum, vt summam in iusiurandis auctoritatem obtinuerit: sub quo intelligebatur trinus vnica potestate Deus: Nempe Dius Fidius, qui medius erat. Religiosum sanè fuit Sabinorum genus. Quare & inde nomen iure sortiti etiam sunt. Ceterùm non dubium est, prisces gentes quibus religio fuit carior, ampliorem quoque lucem ac veræ fidei cognitionem habuisse. Plin.

Ἀπὸ τοῦ σέβειν. i. à religione, ac Deor. cultu quasi Sebini, auctore Plin. lib 5. c. 12. Sil. verò Italicus poëta dictos putat á Sabo. Sic enim habet lib. 8.

——Pars laudes ore ferebant.
Sabe tuas qui de patrio cognomine primus
Dixisti populos magna ditione Sabinos.

Plinij tamen opinio, propter eandem vtriusque vocabuli primæ syllabæ quantitatem, verisimilior apparet.

Serui-

Seruitus libera.

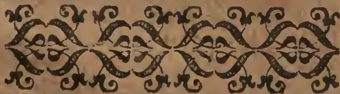

Exod.21. Deut,15. Mosaicæ Legis rigor in seruos habebat, vt qui exactum seruitutis tempus implêsset optio illi daretur, aut amplectendæ libertatis, aut se in perpetuũ sub domini ius mancipandi. Hoc si seruus eligeret, herus aurem eius subula perforabat: eaq́. dicebatur spontanea seruitus. Eadem deberet esse Christiani hominis, qui velut liber seruus sub lege gratiæ aurem Deo offerat, vt eam Dominus capacem & præceptis suis obsequẽtem efficiat: amplexandum ab vniuersis summum dei be-

dei beneficium. Quod & Psalmista innuisse videtur eo loco vbi sic habet: *Aures*, inquit, *perforasti siue adaptasti mihi*. Sunt qui locum Mosis aliter interpretentur: eiusmodi nimirum seruitutem spontaneam significasse eos, qui se terrenis voluptatibus totos destinant, nullam ætatem emendationi seruantes, nec aliquando in libertatem spiritus (quæ est seruitus per fidem in Iesum Christum) asserere se student: quare & auris illorum perpetuam calamitatem significat. Psal. 39.

Etsi ad hunc modum citet locum illum Psalmistę Paradinus, vulgò tamen eundem ipsum hoc pacto legimus: *Aures autem perfecisti mihi*, non *perforasti*.

Sic

Vel in ara.

Galeatius Maria, Mediolani Dux, Francisci Sfortiæ filius, in tātam mollitiem animi & libidinem lapsus est, vt quibuslibet honoratis etiam matronis & virginibus stuprum violentus adferret. Quod ipsum scelus exosum illum vsque adeò suis, & exteris quoque illi subditis effecit, vt tandem illud aliquādo ei pessimè cesserit. Andreas enim Lampugnanus quidam Mediolanensis Aulicus, adiutus duobus etiam aliis comitibus, grauiter ab illo offensus (præsertim verò quòd esset intolerabilis illi oppressio cuiusdam

dam Abbatis fratris sui, quam aduersus hunc Dux idem in ipso cœnobio exercebat) in Ducis necem coniurauerunt. Quam quidem posteaquam animo conceperat Lampugnanus ipse, veritus sæpè Principis personam adoriri, vel impetere, vt cuius illum decor, ac forma reprimeret, & stupefaceret, rationem excogitauit, qua in hoc instituto perseuerare, & confirmari posset: nimirum Ducis in tabula imaginem ad viuum exprimi curauit, in quam quotiescumque occurrebat, mucronem accedens figebat. Ea vsu confirmatusque agendi consuetudine, ingressus aliquando templum cum coniuratis, Ducem, satellitio alioquin stipatum, quasi salutaturus adoritur, ac ter illato fortiter in ventrem vulnere, mortuum sternit. Hunc finem miser ille, ac sceleratus Princeps habuit, qui nequaquam obseruarat dictum illud Claudiani: *Non sic excubiæ, nec circumstantia pila, Quàm tutatur amor.* Et re vera Creator noster atque vltionum Deus, nobis amicitiam, atque pacem tantopere commendans, haud dubiè quicumque secus agunt, eumque offendunt, vbique, ac vel ad aras vsque etiam punit.

Aranearum telis persimiles Leges faciebat Anacharsis Philosophus, quòd muscas, papiliones, & id genus animalcula exiliora opprimant, grandiora verò volatilia non irretiant. Quod & ipsum Iudiciis non rarò vsuuenit, dum potentioribus præpostero fauore indulgent, & in pauperes ac plebeios duriora sunt,

Val Max.

Tutus

Tutus ab igne sacer.

Lituus, Augiralis baculus, Romulo priùs sceptrum eburneũ, in mediis vrbis Romę incendiis haudquaquam violatus est, sed in iis omnino illæsus, & integer repertus est. Plutarc. Val Max.

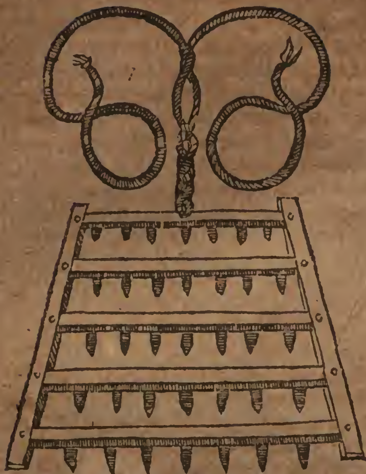
Parce Imperator.

Appian. M. Scæuæ, Iulij Cæsaris exercitus militis strenui, in eo certamine quod ad Dyrrachium aduersus Pompeium factum est, dimicantis alter oculorum erutus est, corpusq. septies

septies perfossum, & repertus præterea clypeus 120. iaculis confixus, nec non & super hæc (veluti quidem Cæsar ipse refert) eiusdem clypeus 230. locis perforatus: seruata nihilominus ab eodem porta, adituq. propugnaculi cuius defensionem susceperat. Cæsar. Sueton. Valer.
Quinetiam idem dum aliàs in Galliis solus aciem sustinet, & cum hoste manum conserit, coxa perfossa facieque lapidum iactibus contusa, & casside disrupta, perforato ac è manu elapso clypeo, enseque in varias partes effracto, etiam duplici thorace armatus, magna audacia sese in mare coniecit, natandoque per medias vndas (quas hostium sanguine tinxerat) hoc tandem effecit, vt ad suos rediret. Quò cùm peruenisset, vt se armis exsutum animaduertit (quod erat militari lege interdictum) cœpit ad Principem exclamare (non confidens adhuc tot superatis periculis) Parce Imperator: armis priuatus redeo. Atque hæc fuit Scæuæ virtus, & magnanimitas, per quam præmij loco adeptus est Centurionis dignitatem.

Euertit & æquat.

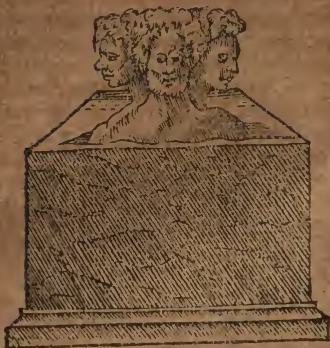

Guilielmus Hannonienſis, Oſtrenentanus Comes, Alberti Bauariæ Ducis filius, Hannoniæ, Hollandiæ, ſimul & Zelandiæ Comes, ſub annum 1390. militari ſuo vexillo pro

lo pro Symbolo præferebat cratis aratoriæ formam auro refulgentem. Quod ipſam etiam in Chriſtianorum expeditione atque exercitu oſtentatum eſt ad Barbariæ ciuitatem Aphrodiſium dictam. Quemadmodum autem glebas, & grumos agrorum proſcindit & reſoluit raſtrum aratorium, ita facile eſt bono Principi, legum, & ſanctionum æquitate, ditionis ſuæ improbos, factioſos, rebelles, & tumultuarios, quique contra ſuam auctoritatem, ac dignitatem iniqui ſe opponunt, coërcere.

Vlterius tentare veto.

Blond. Ante Christi aduentum insinuata fuit Paganis, Gentilibus, & Ethnicis veritas mysticæ Trinitatis in Deo, velutique vaticinio propositus Sabinorũ Deus, quẽ Sanctumfidium & Semipatrem nuncuparũt. Deportatus est autem ab illis in Vrbem, asseuerantibus, eum triplicem nomine exsistere, cùm reuera esset vnus. Et si verò Trino illi templum consecratum esset in monte Quirinali, tamen vnius solius nuncupationem præferebat.

ferebat. Tantiq. habitum fuit triplex illud ſimulachrum, vt ſummam in iuſiurandis auctoritatem obtinuerit: ſub quo intelligebatur trinus vnica poteſtate Deus: Nempe Dius Fidius, qui medius erat. Religioſum ſanè fuit Sabinorum genus. Quare & inde nomen iure ſortiti etiam ſunt. Ceterùm non dubium eſt, priſcas gentes quibus religio fuit carior, ampliorem quoque lucem ac veræ fidei cognitionem habuiſſe. Plin.

Ἀπὸ τοῦ σέβειν. i. à religione, ac Deor. cultu quasi Sebini, auctore Plin. lib 5. c. 12. Sil. verò Italicus poëta dictos putat á Sabo. Sic enim habet lib. 8.

——Pars laudes ore ferebant.
Sabe tuas qui de patrio cognomine primus
Dixiſti populos magna ditione Sabinos.

Plinij tamen opinio, propter eandem vtriuſque vocabuli primæ ſyllabæ quantitatem, veriſimilior apparet.

Seruitus libera.

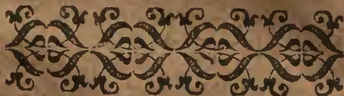

Exod.21. Deut.15. Mosaicæ Legis rigor in seruos habebat, vt qui exactum seruitutis tempus implêsset optio illi daretur, aut amplectendæ libertatis, aut se in perpetuū sub domini ius mancipandi. Hoc si seruus eligeret, herus aurem eius subula perforabat: eaq. dicebatur spontanea seruitus. Eadem deberet esse Christiani hominis, qui velut liber seruus sub lege gratiæ aurem Deo offerat, vt eam Dominus capacem & præceptis suis obsequētem efficiat: amplexandum ab vniuersis summum dei be-

dei beneficium. Quod & Psalmista innuisse videtur eo loco vbi sic habet: *Aures*, inquit, *perforasti siue adaptasti mihi*. Sunt qui locum Mosis aliter interpretentur: eiusmodi nimirum seruitutem spontaneam significasse eos, qui se terrenis voluptatibus totos destinant, nullam ætatem emendationi seruantes, nec aliquando in libertatem spiritus (quæ est seruitus per fidem in Iesum Christum) asserere se student: quare & auris illorum perpetuam calamitatem significat. Psal.39.

Etsi ad hunc modum citet locum illum Psalmistę Paradinus, vulgò tamen eundem ipsum hoc pacto legimus: *Aures autem perfecisti mihi*, non *perforasti*.

Sic

Sic terras turbine perflat.

1.Pet.5. Conditor noſter Deus, iuxta diuum Pe-
Luc.4. trum, Iacobum, & Lucam, ſuperbis, elatis,
Luc.1. peruicacibus, philautis, & arrogantibus re-
ſiſtit,

sistit, humilibus autem dat gratiam. Atque in eo ipsum imitari fulmen videtur, natura sua res infernè constitutas degentesque intactas relinquens, ac sublimiores tantummodo petens: quemadmodum testatur & Horat. his verbis: Horat.

Sæpiùs ventis agitatur ingens
Pinus, & celsæ grauiore casu
Decidunt turres, feriuntque summos
Fulgura montes.

Item & Ouidius: Ouid.

Summa petit liuor, perflant altissima venti,
Summa petunt dextra fulmina missa Iouis.

Vel in

Vel in ara.

Galeatius Maria, Mediolani Dux, Francisci Sfortiæ filius, in tãtam mollitiem animi & libidinem lapsus est, vt quibuslibet honoratis etiam matronis & virginibus stuprum violentus adferret. Quod ipsum scelus exosum illum vsque adeò suis, & exteris quoque illi subditis effecit, vt tandem illud aliquãdo ei pessimè cesserit. Andreas enim Lampugnanus quidam Mediolanensis Aulicus, adiutus duobus etiam aliis comitibus, grauiter ab illo offensus (præsertim verò quòd esset intolerabilis illi oppressio cuiusdam

dam Abbatis fratris sui, quam aduersus hunc Dux idem in ipso cœnobio exercebat) in Ducis necem coniurauerunt. Quam quidem posteaquam animo conceperat Lampugnanus ipse, veritus sæpè Principis personam adoriri, vel impetere, vt cuius illum decor, ac forma reprimeret, & stupefaceret, rationem excogitauit, qua in hoc instituto perseuerare, & confirmari posset: nimirum Ducis in tabula imaginem ad viuum exprimi curauit, in quam quotiescumque occurrebat, mucronem accedens figebat. Ea vsus confirmatusque agendi consuetudine, ingressus aliquando templum cum coniuratis, Ducem, satellitio alioquin stipatum, quasi salutaturus adoritur, ac ter illato fortiter in ventrem vulnere, mortuum sternit. Hunc finem miser ille, ac sceleratus Princeps habuit, qui nequaquam obseruarat dictum illud Claudiani: *Non sic excubia, nec circumstantia pila, Quàm tutatur amor.* Et re vera Creator noster atque vltionum Deus, nobis amicitiam, atque pacem tantopere commendans, haud dubiè quicumque secus agunt, eumque offendunt, vbique, ac vel ad aras vsque etiam punit.

K *Cælitus*

Cælitus impendet.

Cicer. Dionysius Tyrãnus, Siciliæ Rex, olim aliquando à Thrasonico parasito quodã, Damocle nomine, ob opulentiam, & Regiũ apparatũ immodicè se laudari, atq. adeò, vt eum prioribus vniuersis mortalibus feliciorem prædicaret: animaduertens, assentatori suo respondit ad hunc modum: Quãdoquidem, inquit, omnino tibi nostrum vitæ genus placere videtur, ô Damocles, age, Iubérne tibi beatitudinem nostram experiri ac de fortuna nostra gustare? Cui Damocles: Placet, inquit, Here, si tibi hoc visum est. Quo-

Quocirca insterni iubet Tyrannus illi thalamum auro refulgentibus stragulis, erigi abacos instructos argenteis vasis arte & ingenio fabrefactis, tum circū mensas adstare eleganti forma, vestitúve adolescentulos, ad omne Damoclis imperium quasi obsecundaturos. Aderant vnguenta, corollæ, cæteraque odore fragantia: instructa erat mensa deliciis adeò, vt Damocles sibi videretur in summam felicitatem transcendisse, donec iubente Tyranno ensis è laqueari nudus, cuspide supra verticem assentatoris imminente, pilo equino subtenui impēderet. Ibi admonitus ille, ac præsente periculo trepidans, ad istiusmodi, quas putarat, beatitudines nauseabat, ac neglecta adolescentū forma, & quidquid esset reliquum deliciarum, aurea vasa, corollas & odores fastidiebat, ac metu plenus supplicabat, vt eiusmodi ludicris supersederet Rex, tam periculosām felicitatem à se deprecans. Qua in re satis expressit Tyrannus, beatitudinem esse nullam, vbi continuus esset metus, & grauissima extremi exitij angustia; maximè verò si hoc referamus ad vltionis diuinæ gladium, perpetuò supra infelicium peccatorum ceruices fragili, tenuissimoq; filo impendentem.

Heraclitus, Athenienses liberalis naturæ dotibus contentos esse debere, quodque summa cum pace, tranquillitateque viuerent, si modò prudentes essent, significare cupiens, vitro aqua pleno farinam manu iniiciebat.

Vis

Vis est ardentior intus.

Quemadmodum per caui trunci, & aridi medium ignis accensus, non negligendum periculum adfert, ab innato latenter incendio, sic Ciuitas intestinis seditionibus, & coniurationibus inflammata ob occultiores ciuium insidias formidabile trahit periculum, cùm nec facilè paretur remedium, priusquam ingens in Rempub. accedat incommodum. Conferri potest & hęc allegoria occultis amoribus, quos non sine graui

animorum molestia,& dolore exæstuare intus, & plerumque perniciem adferre experimur.

Premitur, non opprimitur.

Imperator Galba (Salomonis propemodum vsus exemplo qui maternorum animorum explorabat adfectus) in iure dicendo, cùm de proprietate iumenti quæreretur: leuibus vtrimq. argumentis, & testibus: ideoq. difficili coniectura veritatis, ita decreuit, vt ad lacum vbi adaquari solebat, duceretur capite inuoluto: atq. ibidem reuelato, eius esset ad quem sponte se recepisset.

Reg.3. cap.3.

Sueton.

Magnum

Magnum vectigal.

Erinacius, dum victum sollicitè quæritat, si, quos offendit, fructibus ventrem pascat, non contẽtus est, sed calli lus supinum se volutat, setaceis aculeis in ipsos quos passim offendit fructus confixis, & sub cauernas annonæ prospiciẽs comportat onustus. Sané suo exemplo, & sedulitate animal nos admonet, haudquaquam satis esse, si agros ampliores possideamus, nisi diligentia & parcimonia vtamur. Hic certè prouentus est longè certissimus, & quem imitari potentiores & opulentos conuenit, exemplo à frugalioribus & locatariis ea cura & vigilantia vtentibus accepto.

Ingenij largitor.

Præci-

Præcipuum quærendæ subtilitatis & artis incitamentū est necessitas. Quod ipsum exemplo coruus ille, cuius meminit Plinius, Plin. satis comprobauit, qui extrema siti laborás, conspicatus vasculum, in cuius imo aqua altiùs residebat quàm vt exsorbere eam posset, lapillis ordine callidus id tantisper implet, donec quę in imo fuerat sursum supernataret, ac sic tandem sitim leuaret.

Vindicta trahit exitium.

Et qui coniurationis caussas suscitant, & qui se socios faciunt, iure & meritò pœnas itidem luunt. Accidisse hoc 300. vulpibus à Samsone per sata Philistinorum ad incendium segetum dimissis legimus.

Judicum cap. 15.

Aequari pauet alta minor.

Tar-

Tarquinius Superbus, clam, & occultè voluntatem suam absenti filio significare cupiens, nec satis tutum ratus consilium aperire nobili quem miserat filius, eundem in hortum suum obambulatum abduxit, vbi singula quæ occurrebant, papaueris altiora capita bacillo detruncabat: hoc facto nimirum intellexit filius, omnino patri placere, vt Proceres, præcipuiq. Gabianorum (quibus cum patre insultabat, & inter quos astu non mediocrem iam auctoritatem obtinuerat) corriperentur, extremoque supplicio afficerentur. Atq. hoc inuolucro sanguinariam sententiam figurauit filio Tarquinius, quasi censeret (quantum coniectare licet) Principem ad parandam, ac sedandam patriam, etiam subditorum potentissimum quosque sibi obsecundantes reddere debere. Liuius. Valer.

Ecquis

Ecquis discer nit vtrumque?

Cribri natura probos significat, qui, velut cribrum ipsum frumentum, vtiliaq́. grana ab inutilibus diuidit, ad eundem modum boni malique scientiam diiudicare norunt. Quod improbi haudquaquã faciunt, quiduis absque cribro & ratione congerentes.

Hâc illâc perfluo.

Danaidum dolium, iuxta poëtas, adeô vbiq. rimoſum, ac perforatũ dicitur, vt quidquid infundatur emittat, & eiiciat. Quocirca huic, aut ſimili Plutarchus, Terentius, aliiq. auctores, garrulos, ingratos & auaros comparauere: quòd garruli, ſeu dicaculi arcani quippiam ſilentio regere nequeant, ſed omnia potiùs effutiant: ingrati numquam Plutar. Terent.

illi qui ipſis bene fecerit, gratiam habeant: auari nunquam expleantur, aut ſaturentur.

Virtutis fortuna comes.

Suidas. Pictores olim Timotheo Athenienſium Duci gratificari, aut aſſentari ſperantes, ob immenſas eius opes, ac potentiam, ſic illius Iconem expreſſerunt, vt eidem dormienti Fortunam appingerent, illi varias ciuitates caſſibus, variiſque filaceis retinaculis, aut decipulis intercluſas offerentem. Quod tamen ipſum Timotheus moleſtè tulit, animaduertens, eoſdem felicitatem ſuam Fortunæ potiùs, quàm virtuti adſcribere. Ceterùm Plutarchus id ab æmulis ei in eius inuidiam procuratum ſcribit. Plutarc.

Paradin. hîc retis, & caſſis tantùm meminit, cùm tamen Icon ipſa nullam referat.

Pro-

Prohibere nefas.

Amphisbæna, prodigiosus anguis, vt initio, sic & cauda caput, quo & mordet, ac hostem, dum lubet, vel adoritur, vel fugit, gestans, Symbolum esse potest bifrontium proditorum, clanculariorumque domesticorum hostium, quorum eò periculū maiqs, quò ad nocendum hoc hominum genere, iuxta Ciceron. sententiam, efficacior nulla pestis esse queat. De quibus nefariis hominibus Prouerbium etiam vulgò iactari solet in hunc sensum: Aristot. Plin. Ciceron.

Alterâ manu fert lapidem, panem ostentat alterâ.

Tude-

Vsque recurrit.

Quaquà versus torqueas, in genuinam. semper est reuersura conditionem natura: experientia sumta ab arbusculis, in quas si pergulas, aut intertexturas arte ducas, & ramusculos vi contrahas, nouas tamen propagines in naturalem ascensum sunt producturæ. Idem vsuuenit animantibus quoque & cæteris in natura rebus. Vnde natum frequens illud adagium: *Non facies ex buteone, siue triorche, accipitrem, nec è rustico aulicum.* Nam,

Quo semel est imbuta recēs, seruabit odorē,
Testa diu: &,
Naturam expellas furca, tamen vsque recurret.

Quo-

Quocumque ferar.

Quiuis ex natura, siue forma sua murex propterea quòd vbicumque inciderit, aculeum erectum habeat, perpetuò ad lædendum est compositus: Ita peruersi, ac improbi eos perpetua clade, aut detrimento afficiunt cum quibus versantur.

Spe illectat inani.

Rerum mundanarum illecebræ, si tãtùm eminus inspiciantur, magnificentissimum quiduis

quiduis mortalibus pollicitantur, atque in summam spem erigunt, sed enim si cominus contemplentur, nil nisi meram esse vanitatem, & imposturam deprehendas. Tales sunt & aucupatoriæ latebræ intricandis auiculis compositæ.

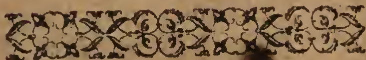
Vlteriùs ne tende odiis.

Contrà diuinam potestatem nihil neque debet neque potest humana: quemadmodum

dum Imperatori Valenti liquidò ſatis demonſtratum eſt, qui Arriana hæreſi infectus, poſteaquam permulta iam ſuper D. Baſilij exſilio & proſcriptione própria manu exaraſſet, perficere tamen haudquaquam potuit, pēna ipſa, vel tertiò etiam atramentum emittere recuſante: nihilominus tamen is ab impia lege, & decreto confirmando, ac ſubſcribendo non priùs temperauit, quàm eius manum ingens tremor inuaſerit, quo correptus, magnoq; accedente metu, ac territatione, quidquid ſcribere cœperat, ipſe lacerauit.

Hao

Hæc conſcia numinis ætas.

Sub Imperium Auguſti Cæſaris (teſte Plinio) Romæ circum Solem apparuit ſtellata corona, ſeu etiam, velut ex ſpicis triticeis, vnà cum verſicoloribus circulis cõcurrentibus. Suetonios verò hoc ipſum prodigium recenſens, vnius tantùm circuli meminit inſtar Iridis Solarem globum amplectentis. Verùm enimuerò Plinij narrationem propiùs ſecutus Dion, præter inauditam, quæ tunc apparuit inſolitamque, cuius Plin. Sueton. Dion.

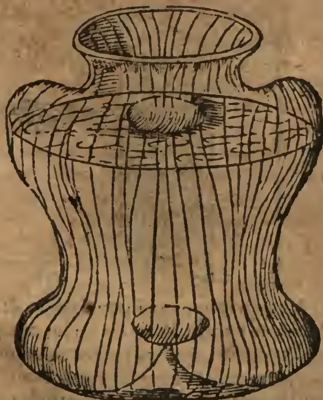
etiam meminit, stellam asserit quoq. splendorem Solis obscuriorem factum, accedẽtibus trib. aliis circulis amplioribus, quorum vnus similitudinem referebat coronæ spiceæ. Addit alio vlteriori loco Dion, Solem subfuscum interdũ noctu lumẽ reddidisse. Demum hoccõstat, Dom. Iesum Christum verum lumen, Solemque iustitiæ tempore Augusti Cæsaris natum, cuius natiuitas & aduentus, summam totius boni mortalibus adferens, tam potuit cælesti ministerio demonstrari quàm fuit ostensa eius passio atq. mors iuxta Euang. Christi quãndo videlicet obscurato Solis splendore factę sunt in orbe vniuerso tenebræ. Ceterùm mirum videri non debet, si signa & prodigia natiuitatem filii Dei pręcedentia ab Ethnicis (quãquam ignaris) obseruata sint, cùm & quæ passionem illius ac resurrectionẽ sunt consecuta, summam apud ipsos etiam venerationem obtineant: nempe tenebræ sub eius mortem à S. Dionysio Areopagita notatæ, dum per Aegyptum cum Apollophane præceptore philosophiæ operam daret, ac pro magnitudine dotis & ingenii intelligens Solem præter naturæ ordinem obscuratum pronũtiauit: *Aut Deus natura patitur, aut mundi*

Suidas.

machina

machina dissoluitur. Insuper de excitato terræ motu sub Christi resurrectionẽ apud Plinium ad legitimam annorum supputationem (collatione facta) scriptum eiusmodi legimus: *Maximus terra memoria mortalium exstitit motus, Tiberij Cæsaris principatu, xij. vrbibus Asia vna nocte prostratis.* Plin. l.

Haud sidit inane.

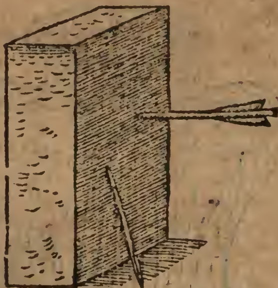

Recens, ac velut plenum succi ouum in Plin.

 imum Quintil.

imum mox mergitur, putridum in aquam missum supernatat. Ita quò minùs inest homini prudentiæ, eò ampliùs insipientiam prodit philautia atque ambitióne; Contra quò quis prudentior, & intelligentior, eò fit demissiore & tranquilliore animo, & ab ostentatione alienior.

Infringit solido.

Ad eum ipsum qui integritatem & constantiam cordati hominis studet calumniis contaminare, malum ipsum calumniæ redit: perinde atque in cautem duram,& impenetrabilem adacta sagitta, retorquetur in eum qui misit.

Sans autre guide.

Id eſt, Citra alium ducem.

Geniſtæ frutex, ſeu alterius arbuſculæ ramuſculi nodati ſtylæ colliculíſve coaceruatorũ lapidũ, ad ductũ viæq́. recognitionem deſtinatæ profectionis erecti à peregrinantibus,

tibus,& viatoribus, hoc præsente Symbolo nobis ad beatitudinis iter, solam virtutem esse ducem figurant.

Iudicum cap. 15.

Ardua

Ardua res eſt, & perdifficilis negotij, fortunarum, & deſideratæ felicitatis captatio. Adde quòd & pauperies illinc retrahit, & acceſſum remouet.

Terit & teritur.

Quemadmodum lapis ferrũ exacuens, attritu ferramentorum ipſe abſumitur: ſic improbus & qui lites ſectatur, etiam ſe exagitari non recuſat, modò alios in perniciem abducere queat.

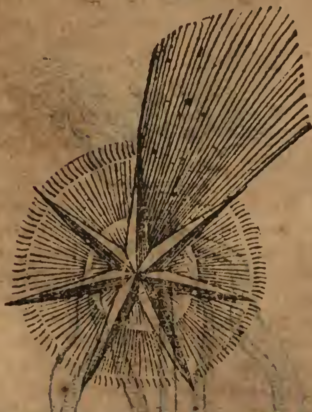
Sic prædæ patet escasui.

Immensum quod ex lingua sua percipit commodum purpura, eò illi maioris faciendum est, quod hac sibi victum comparat. prædamque venatur. Sed enim quod interdum ex eadem malum accipit, eò illi magis est metuendum, quòd per eandem in mortem incurrat, ac per eam semper præda fiat piscatoribus. Sic & humanæ linguæ officium se habet: dum prudenter regitur, pro thesauro pretiosissimo est: è diuersò obtrectatrix, garrula, futilis, formidabile ac læthiferum spirat venenum, vnde etiam vulgò talem nuncupant *linguam grandem*. Iure igitur comparatur prægrandi purpuræ piscis linguę, quòd huic infra palatum purpureus ac rubeus adhęret humor, allegoricôs significans virus atrox maledici obtrectatoris & sanguinarij.

Candor

Candor illæsus.

Clemens de medicis, huius nominis. 7. Pontif. Summus pro Symbolo suo caudatam stellam, siue Cometam vsurpabat. Tradit autem Arist. ad huius rei explicationem, sicuti perpetuò hactenus mortalibus ipsis, aut prosperrimum fortunæ successum, aut summum aliquod detrimentũ portenderit nouus quiuis Cometes, sic à noui Principis admi- Aristot.

niſtratione in Rempub. ferè vel immenſam felicitatem, vel exitium inuehi.

Proſper vterque mari.

Quando

Quando Gemini, quos veteres Castoris & Pollucis nomine nuncuparunt, ignes simul apparent, secundam nautis nauigationem, & omen portendunt bonum. Si verò eorum alter dumtaxat emicet, malum præsagire creditur. Eodem etiam modo si mutuus coniugum amor pergit in re domestica affulgere, certum tranquillitatis & felicitatis domesticæ iudicium promittitur: è diuerso, si alterutrius improbitate diuortium coniugatis accedat, ruinam & perniciem denuntiat. Prætereà potest sub alterius Geminorum solitudine intelligi periculosam esse potentiam absque prudentia;

Sic ſpectanda fides.

Auri probitas non tantùm tinnitu, verùm etiam cotis attritu exploratur. Sic & pietatis ac fidei comprobatio non ex ſermone tantùm, verùm etiam ex præſtatione, & actorum ſplendore facienda.

Sic violenta.

Intempeſtiua & nullius penſi futilitas obſtrepero crepitaculi ſono optimè comparatur.

Terror & error.

Inter præcipuas magnanimi Ducis dotes seriò computandum, si discrimē in virtutem trāsformet: vtpote si tempore, locóve inferior ab hostili impetu astu & stratagemate, se exercitumq. eximat, simulque terribilem hosti se faciat: quemadmodum olim à strenuo illo Duce Hannibale factum est, cum

in ho-

In hostium territationem super boum suorum capitibus ardētes faces noctu ostētauit.

Poco à poco. Id est, Paulatim.

Apparent quidem à solo surgentes plantæ, verùm incrementum notare potest nemo. Sic probitas, & virtus dum adcrescunt,

non facilè discerni, nisi exemplo & vsu, poterunt.

Aemula naturæ.

Assidua exercendi sedulitas dubio procul tādem assequitur, vt naturā simul imitetur, & æquet. Quòd in Domitiano Imperatore, ex solertia & iaculādi dexteritate, meritò prædicamus, dum in feram quandam tela duo tam solerter iaculatus est, vt enatis cornibus stare fera videretur.

Sueton.

Renouata iuuentus.

AdSolis radios accipiter solet vitia pennarũ corrigere. Sic ad Christum Dom. accessurum oportet omnem improbitatẽ & affectus impios exsuere, & nouo vestitu, ac renouatione vitæ superindui. Gregor.

Præpete penna.

Effigies expansæ aquilæ, siue bicipitis, iuxta vulgatam opinionẽ, ad hũc modũ publicis vexillis gestari cœpit: accidente Imperij diuisione, quod Caroli Magni temporibus, in Orientem & Occidẽtem est trãslatum: aut certè (Wolfgango Lazio, Romanor. Regis Historiographo, referẽte) Constantini Magni ætate, qui ex Romanor. vna Republ. duas constituit, alteram nimirũ Romanam, Constantinopolitãnam alteram.

Attendite vobis.

Acto. 20 Ad ſtabiliendum Chriſtianę Eccleſiæ ſtatum,& eius integritatem retinendam,commodiſſimum fuerit ſi exemplo ac Symbolo paſtorię armaturæ fideles verbi Dei diſpenſatores ac miniſtri rectum ac perpetuum docendi munus erga Eccleſiam diligenter & indefatigatè impendant.

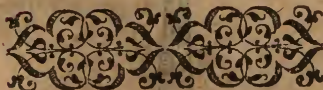
Viuit ad extremum.

Con-

Constantissima erga Principem suum debet esse cuilibet amoris & fidelitatis obseruatio, & nec, quamlibet vehemente ventorum aut tempestatum vi irruente, probitas fidesq. vel minimo exstingui. Nempe quod bombardicam restem circulatam seruare videmus, vt, nequicquam irruentibus ventis, pergat semper ignes potentius confouere,

Captiue

d est,
aptiua
bertas.

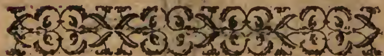
Captiue liberté.

Cor-

Coniurati necis Iulij Cæsaris auctores, soluto Senatu Romæ plateatim summo lanceæ apice pileum (quod erat libertatis indicium) circùmgestabant, (propterea quòd tum moris esset seruos omnes pileo donari, & in libertatem asseri) hoc commento Roman. populum ad vindicandum ciuilem auctoritatem cohortantes, velut proposita iam certa libertate. Verùm longè diuersum euenit, nam cæsi fuerunt eodem anno quotcunque in carnificinam consenserant. Hinc liquet licentiam illam peccandi, quam quidam libertatem autumant, meram esse seruiturem. Appian.

Posse

Id est, perfecta respublica.

Police souueraine.

Ad perfectam Rempub. hæc duo requiruntur: Calamus & gladius: hoc est, deliberandis rebus consilium & litteræ: exsequendis gladius.

Superstitio religioni proxima.

Hoc est antiqui hostis, & Satanç studium, vt quoties insignem errorem, aut impietatem aliquam in hunc mundum spargere cupit, quæ eius vafrities est, ac peruersitas, illud ipsum vel falsis. commentum suum aliqua semper veritatis specie atque vmbra conetur obuelare. Quamquam aliud nihil sit totũ illud inuolucrum, quàm mera impostura, præstiginmque ac fascinatio. Quod ipsum luculenter olim effecit, quando primum diuinandi, auguarandique superstitionem

tionem innexit, à Decio Nauio augure ipſam cotem etiam duriſſimam nouacula bipartitam eſſe, Priſco Tarquinio Regi, populoque Rom. perſuadens.

Id eſt: Alor noxio

De malme paiſts,

Plutarc. Cucurbitula Medica (quam ventoſam paſſim appellant) prauum duntaxat ſanguinem elicit, ac depaſcitur. Et animus nequam non niſi quod improbum eſt quærit, & continet.

Fons

Fons inuocantis.

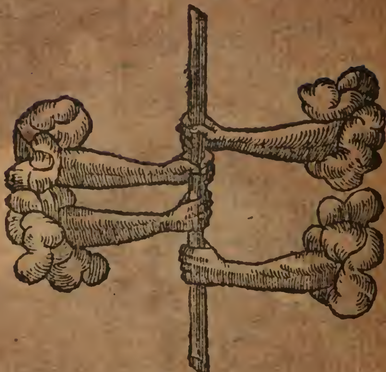

Extrema siti laborans o'im Samson, inuocato Dei auxilio, sensit præsens aquæ leuamen scatentis ex molari dente asini maxillæ, qua priùs mille viros peremerat. Quo miraculo notandum est, vel simplicissimam quamque rem, capacem esse gratiæ Dei, modò ea diuino eius verbo, qui verus viuusque fons est, imploretur. Iudic. 15

N   *Et l'vn*

Id est: Et hic, & ille.

Et l'vn & l'autre.

Duobus inter se quocunque certamine contendentibus, fieri nequit (quantacunq. virium, aut æquitatis ab alterutro præcellentia certetur) quin vel molestiæ saltem aliquid, si forsitan detrimenti nihil pars alterutra capiat. Atque eadem ratio est, quæ & luctantium in palæstra, tractúue baculi, in qua de viribus certatur, vbi ne victor quidem absque membrorum coactione vnquam fert victoriam.

Con-

Consultori pessimum.

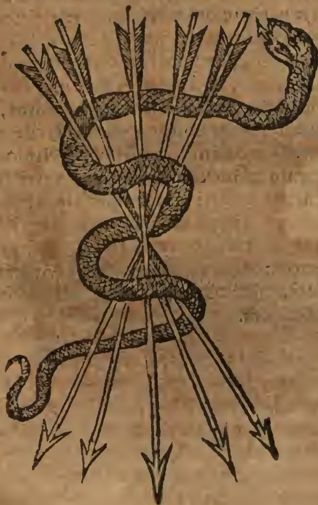
Redire semper sceleris ab altero admissi in suasoris caput meritas pœ-

N 2 nas,

nas, certum est, Spectare licet hoc in vexillis, signísve bellicis, quibus militem ad expeditiones conscribimus, & in prælijs velut ductoribus in hostem armamus. illa enim primas oppugnationes & conuulsiones experiuntur. Quinimo pugnarum auctores in omnibus perpetuò dissidiis grauiori supplicio digni sunt, & in eos Leges ipsæ quoq. seueriùs animaduerti iubent quàm in ipsos pugnatores. Atque ad præsens institutum pertinet quod Aulus Gellius scribit de improbitate Hetruscorum aruspicum, quòd hi à Romanis interpellati, vt in mediũ consulerent de Horatij Coclitis statua fulmine percussa (vt erant clancularij Romanorum hostes) postea quàm decreuissent statuam in deteriorem locum, ac vbi neque à Sole collustrari vllo vnquam tempore posset, semouendam; huius consilij accusatione facta, eorumque hac in re perfidia & proditione recognita, trucidati fuerint, statuáque ipsa in Vulcani forum honorificentiùs translata. Quare & iuuentus (quòd ea res Reip. feliciter cessisset) mendaci diuinatione in plausibiliorem Reip. interpretationem conuersa, per vrbem clamans, & indignabunda in prouerbium erupit: *Malum consilium consultori pessimum.*

Vis

Vis nescia vinci.

Scribit Plutarchus Scyluræum Chæronensem moriturum octoginta; filiis suis iaculorum fascem per singulos obtulisse frangen- Plutarc.

 dum:

dum:quod cum præstare conando non possent, respondissentque impossibile esse, dissoluit pater telorum struem, exemptaque singula sine vllo negotio fregit: hoc ipso docens eos insuperabiles & inuictos fore, quãdiu concordi fœdere persisterent; si veró dissidiis, & seditionibus distraherentur, in captiuitatem & hostium manus facilè ruituros. Non dissimile posset huc à Plinio adnotatum adduci de Cycladicis Scyri lapidibus, qui integri supernatant aquæ, diminuti veró merguntur. Sit igitur hoc Symbolum sagittarum fasce iunctarum, simulq. memoratorum lapidum hæc significatio. Inuicta esse fœdera, si vinculum adhibeas prudentiam.

Plin.

Quis

Quis contra nos.

Diuus Paulus cùm in Insula Melite vipera inuasisset eius manum, nullam inde contagionē accepit (quanquā secus arbitra- Act.28.

rentur Barbari) ſed in medias flammas excuſſit viperam. Ex quo cernere eſt, quibus præſtò ſit diuina clementia, eis nihil vltra nocere poſſe.

Maturè.

Qua ratione olim Titus Veſpaſianus Imperator pro Symbolo ſuo anchoram cum Delphine piſce vſurpabat, eadem (vt arbitror) & Papa Paulus III. Chamæleontem cum Delphino: ſic innuens, lentam illam celeritatem, aut maturitatem in rebus agendis omnino ſeruandam.

Lux

Lux publica Principis ignes.

Faces

Faces ardentes quas ante Principes suos Romani gestare solebant (quod est videre plerisque priscorum monimentis, & numismatibus: cuius etiam rei Herodianus meminit, vbi de Gordiani Cæsaris inauguratione scribit) haud obsurè significabant, Principes, Imperatores, castrorum præfectos, ac Duces, nec non Prætores (ad quos etiam sub Regibus, deferebatur ius decidendarum caussarum) virtutis ac æquitatis splendore debere cæteris prælucere.

Herod.

In

In se contexta recurrit.

Psal-

Psalmista commemorans immensam diuinæ gratiæ, pietatis, clementiæ, ac prouidentiæ beneficentiam & largitatem, ait:
Psal. 64. *Benedices coronæ anni benignitatis tuæ.* Quo & nos attentos facit, quòd à Domino nobis liberaliter suppeditatur vbertatis rerum omnium ac prouentuum annua renouatio, ac successiuus continuusque reditus; Vbi & effigie anguis, annus intelligendus est, iuxta Aegyptiorum literas Hieroglyphicas.

Pytho-

Pythone peremto.

Labescente Romani Imperij potentia, etiam cùm vetusti iuris auctoritate militaris honos sensim inclinauit, adeò vt aquila bellicis signis deinceps cederet, Lupo, Minotauro, Equo, & Apro. Nouissimum locum tenuit draco, à Claudiano multo carmine celebratus. Cuius effigies ingem vigilantiam significabat. Claud.

Calo

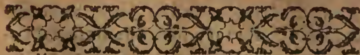
Cælo imperium Iouis extulit ales.

Potiſ-

Potissimum apud Romanos vexillum semper fuit Aquila: quod etiamnum hodie adhuc est Sacri Imperij. Atque hoc quidem C. Marius, posteaquam secundi Consulatus fastigium adeptus esset aquilam legionibus omnino dedicans, iuxta Plinium, cæteris omnibus signis prætulit. Aquila verò, propterea quòd reliquis omnibus auibus metuenda sit, ac formidabilis, quasiq. (vt vulgò fertur) pro rege habeatur, ad significandum populum, siue gentem, quæ cæteras vniuersas subiugarit, pro Symbolo delecta est. Atqui verum & illud, in Romanorum vexillis antiquitùs Aquilam fulminis effigiem gestare solitam, siue vt Ioui consecratam alitem, siue vt illius arma, insigniáve præferentem siue denique quòd Plinio referente illa nunquam fulmine tangatur. Plin.

Infestis

Infestis tutamen aquis.

Dion. Seruius Galba Imperator tam sua, quàm maiorum acta & insignia, hoc Symbolo notauit: Canis erat à prora nauis sese inclinans, ác desilienti similis; quo vigilantiam, ac firmas excubias aduersus pericula designauit.

Anti-

Antidoti salubris amaror.

Summa salutis nostræ potissimum in imitatione mysterij passionis & crucis Redemptoris N. Iesu Christi consistit. Nimirum (vt antea dictũ est) si afflictiones mortalis seculi perferũtur, vt sic inuocato Christi nomine assuefaciamus nos, & amaritudinem crucis eiusdem in calicem salutis commutemus, cum Propheta Psalte canentes:

Psal. 15. *Quid retribuam Domino pro omnibus quæ tribuit mihi? Calicem salutaris accipiam, & nomen Domini inuocabo.*

Cessit

Cessit victoria victis.

Hac ratione cruenta ſanguinis effuſio, ſanctis Martyribus, & pro Dei nomine patientibus, in ſpeciem coronatæ Palmæ, ceu æternum partæ victoriæ præmium, conuertitur, vt ſic immortalis regni corona inſigniatur. Sed nec ij tantùm qui ſanguinem pro confeſſione fidei fundunt, martyrum ideo appellatione digni cenſentur, verùm etiam qui pro hereditate Regni cæleſtis Chriſtum Dom. ſectantes crucem ferunt, æquo animo tolerantes huius ſæculi contumelias & quotidiana opprobria, in quo præcipuum martyrij genus, vt plurimum verſatur, & exercetur.

Fla.

Flauescent.

Horatius Farnesius Dux Camerinus, eiusmodi quaternione fascium viridium segetum vsus fuit, qua adolescentiam Principis generosi (vt opinor) aliquando in maturam ætatem conuersum iri figurauit.

Vt lapsu grauiora ruant.

Plin. Draconi & Aquilæ perpetua intercedit inimicitia. Quo fit vt nunquã absq. acriore pugna mutuum occurrant: & tam periculosè per æthera inter se committuntur, vt aquila draco-

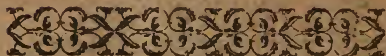
draconis cauda circumuoluta deorſum ſimul conſternentur. Eadem elatis, ac ſuperbioribus inter ſe contendentibus ruina ſolet vſu venire.

Victrix caſta fides.

In æde Franciſcanorum, præclaræ vrbis Auenionenſis, tumulo Heroidis Lauræ à Franciſco Petrarcha tantoperè decantatæ, inſculpta ſunt Emblemata duobus laureolis ramuſculis in ſeſe tranſuerſim incumbentibus, ſuperaddita itidem tranſuerſim crucis forma per medium aſtante, & ſupra hæc ſcuto, ſeu inſigni medio affixa ſurſum roſæ effigie. Quibus ſignificauit primariæ ſuæ fidei ac fœderis integritatem cum caſtimonia coniunctam victosque mundanos affectus.

Ipſa

Ipsa sua testis victoria cladis.

Reperiuntur etiamnum hac ætate numismata vetera inscriptione Vespasiani Cæsaris, quibus impressa est palmæ procerioris

 figura,

figura, Dactylis abundantis. Porrò arborem fœcunditate nobilem, & copiosam in Iudæa, potentissimi illius Principis vi & armis expugnata, subiugataq., nasci certissimum est. Quare & non solùm Iudaicam regionem ominosus hic palmæ arboris typus, verumetiam gentis desolationem & excidium diuinum in illius posteros perpetuum testatur.

Malo vndique clades.

Exer-

Exerti prominentesque per gyrum gladij, obsessusque intra hæc septa pauens lepusculus certiores nos reddit, nusquam criminosis aut agro, aut vrbe locóue, corpore, aut spiritu tutum dari suffugium, aut latebras. Sic enim tum infinitis aliis locis, tum verò apud Mosem minatur Scriptura: *Foris vastabit eos gladius, & intus pauor.* Deut. 32

Gran-

Id est: E fortuna celsitudo.

Grandeur par grand heur.

Refert Dion anulo sigillatorio Pompeij insculpta fuisse trophæa tria: quemadmodum & Syllano. Quod haud dubiè Symbolum præcipuorum vtriusque gestorum monimentum prætendit.

Dion.

Impro-

Improbitas subigit rectum.

Quemadmodum arbor ab hederæ complexu & ascensu comprimitur ac suffocatur: sic forensis causa quãvis iniusta, facundi causidici arte ac ingenio torquet ius pro suo arbitrio.

Pacis & armorum vigiles.

Ex gallinacei tubæque excitante horologio non difficile est iudicare, quantum intersit inter belli & & pacis conditiones.

De

De paruis grandis aceruus erit.

A ſpica ad manipulum, à manipulo ad faſcem. Ita pauper recto conſilio, ſummaq. pru-

prudentia,& ſedulitate bonis ſibi licitis,ac oblatis vti debet. Ad quę vbi Dei liberalitate peruenit,opus eſt aliquando gradū ſiſtat, ſibique fortunatiſs. illam rerum ſufficientiam, veram diuitiarū coronidem pro ſcopo pręfigat. Memor hac in re contiuè Gallici cuiuſdam (cuius tamen ſi mihi cognitum foret, non magis hic auctoris nomen taceretur, quàm egregia laus quam ex eo meretur) Ogdoaſtichi,quod ſubſequitur:

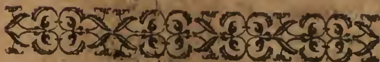
De moins que rien,l'on peut à peu venir:
Et puis ce peu,n'a ſi peu de puiſſance,
Qu'aſſez ne face,à aſſez paruenir
Celuy qui veut auoir la ſuffiſance.
Mais ſi au trop (de malheur)il s'auance,
Ne receuant d'aſſez contentement,
En danger eſt,par ſa fole inconſtance,
De retourner à ſon commencement.

Sententiam ſic reddere placuit hoc decaſticho:

De nihilo(minus aut nihilo ſi quid queat eſſe)
Ad modicum multis ſæpe venire datur.
Et modicū hoc tantū valet,vt quēuis patiatur
Quod ſatis eſt etiam largiter aſſequier.

Sita-

Si tamen huic placeat modò sufficientia rerum,
Atqui se ad nimium tendere fortè volet,
Non contentus eo, potuit satis esse quod illi,
Inconstanti animo certa pericla manent,
Ne redeat meritò (qui nîl vult, credito ditem)
Nudus, & ad primũ pauper (vt ante) statum.

Id est : Illic malum.

Là, le danger.

Bacchi ſimulachrum Lacedæmone ſtabat haſtam tenens longiorem circũſerpente per illam ſurſum hedera vſque in ferratam aciem occultatam. Quod exprimebat, non vi, aut impetu bella gerenda, verùm conſiliis. ſtratagematiſque, & arte regenda: hiſce enim artibus ſubditos eſſe bellicos impetus.

Nodos

Nodos Virtute resolvo.

Hoc Symbolo S. Andreæ Mareschalli, lacerto gladioq., qui propriè Alexãdri Magni dicitur: nodum Gordium prisca Midæ Regia, secante, intelligi (mea quidem sentẽtia) potest magnanimi eius Principis solertia: & res alioqui difficiles, virtute reddi faciles.

Turpibus exitium.

Quemad- modum Scarabæus excrementis equinis, ac stercore alitur, at in media rosa emoritur: sic molles & voluptuarios non delectat pietatis & optimarum rerum studium, sed voluptatum & nequitiæ sordibus inquinari malunt.

Vnius

Vnius compendium, alterius dispendium.

Serpens nisi serpentem deglutiat, non fit draco. Sic diuites non nisi damno, & veluti ex alieno ære conflata potentia, opulentiores euadunt.

Consilio firmata Dei.

Coro-

Coronatus ensis inter duo splendicantia lilia, quondam à viragine illa Aureliana in vexillo militari gestatus, immortale monumentum est protectionis Gallici Regni. Engelb. Mõstrel.

Etiam fortunam.

Plin. M. Sergius, Eques Romanus posteaquam crebriùs cum Hannibale conflixisset, atque iterum etiam captus astu huius manus euasisset, tandem in prælio dexteræ iacturam fecit. Vnde postmodum sinistra confligere coactus est in quatuor prœliis. Ceterùm cum non æquè commodè hac atque illa vti se experiretur, brachio dextro sibi manum ferream adnecti curauit. Qua quidem ipsa vsqueadeò strenuè, feliciterq. militiæ postea vsus est, vt in Gallia duodecim etiam Romanis infestos exercitus superarit, ac fuderit. Quam ob caussam, scribit Plinius, non agnoscere se quemquam alium, qui Sergio virtute, atque magnanimitate præponi debeat. Qui etiam ipsius fortunæ violentiam subiugans, omnibus victoriarum laureis, & coronis dignum se reddidit.

Sic

Sic sopor irrepat.

Scriptum legimus in Annalibus Gallicis, Regem Burgundiæ Gontranum venãdi labore aliquando fatigatum, excubias agente armigero, obdormisse in agro quodam secus præterlabentem fluuiolum, prodiisseq. adeò ex Regis ore animalculum, ac tentasse torrentis illius transitum. Quod videns Regis famulus, exseruit ensem, quo velut ponte bestiola traiecit riuulum, sub antrum aduersi montis ingressa: vnde mox egrediens, atque per ensem velut põtem denuò remeans, Annal. Franc.

regium os denuò ingreditur. Expergefactus Rex famulo recitat visum sibi tale insomnium: traiecisse se flumen ponte ferreo, ac speluncam sub altiori colle penetrasse, vidisseque thesaurum istic ingentem reconditum. Quod audiens famulus, ordine illi narrat quæ sub eius somno accidissent. Curauit itaque Rex interiora montis aperiri, effoditque ex eo auri, argentique vim magnam, quam in egenos, & pauperes erogauit, tum etiam in variarum Ecclesiarum vsum dono obtulit, ac distribuit: nec non ex eo thesauro Sancti Marcelli iuxta Cathalonium ad Saonam (vbi & sepultus creditur) feretrum auro obduci fecit.

Cæcus

Caecus amor prolis.

Fœtus ſuos tam impatienter diligit ſimius, vt, dum amplexibus plus iuſto indulget, compreſſu frequenter enecet. Solent quoq. nonnulli parentes in cultum & educationem liberorum tam profuſi eſſe, vt tandem nimia indulgentia eos perdant. Plin.

Sup-

Supplicio laus tuta semel.

Indum

Indum quendam arte iaculandi tantæ dexteritatis ferunt fuiſſe, vt ſagittando procul poſſet tela per minorem annulum mittere. Quapropter ab Alexandro iuſſus idipſum coram experiri, vt faceret adduci nullo modo potuit. Quocirca regia ſententia ad mortem damnatus, rogatusque cur rem tam puſillam in Regis gratiam non faceret, vereri ſe aiebat, ne diutina ſagittandi aſſuetudine fortè aberraret. Alexander videns non tam ob rebellionem, quàm ob metum, ac pudorem id ab homine fieri, ſolui damnatum iuſſit admiratus eiuſdem indolem gloriæ cupidam, quippe qui mortem ſubire potiùs vellet, quàm celebre ſuæ artis nomen famamque vitiare.

Omnis

Omnis caro fœnum.

Si hic

Si hic populus qui præ ceteris omnibus vniuersum orbem frustra diuexauit, quò se magis magisque semper amplificaret, ac velut in immortalitatem assereret, eò tandem maturo cõsilio, atque in rem suam descendisset, vt quid auctoris sui, & quasi procreatoris Romuli Symbolum (quod erat fœni fasciculus lancea suspensus) significaret, serio, & fixiùs aliquando expendisset, nunquam sanè tot, tantasq. tum corporis, tum animi ærumnas subiisset: contemplatus nimirum tam subitam, momentaneamque rerum humanarum vicissitudinem: maximè verò earum quæ propriùs ad carneum hoc, terreumque corpus spectant: cuius mutabilitas, & inconstantia cum fœno viridi, floribusque marcescentibus à Propheta comparatur. Ouid. Seruius. Esa. 40.

Paradin. hic lanceæ meminit, cùm tamen Icon ipsa non lanceam, sed velut perticam potius, aut sudam referat.

Tolle

Tolle voluptatum stimulos.

Hier. Quemadmodum flabello ex oculatis Pauonum plumis ad muscas discutiendas confecto vtimur, sic voluptatem, ac libidinum omne genus à nobis arcere, & nos ipsos expurgare summa vigilantia, curaq. debemus.

Paix

Paix outragée se rend vengée.

Id est : pax temerata solet sem per se vlcisci ipsa.

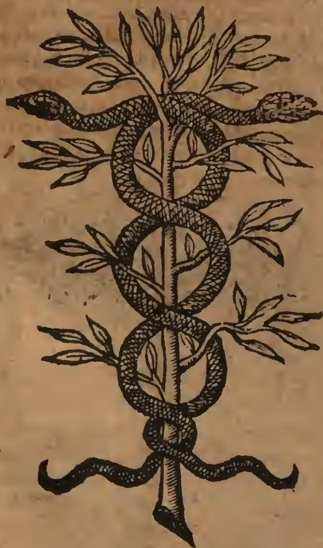

Zenonis Imperatoris temporibus meritas Persæ admissorum pœnas dedere. Recogitarat enim Persarum exercitus dolo in Cæsarea signa (quibus affixæ pendebant, ostendebanturque pacis inter vtramq. gentem initæ conditiones) præceps ruere, ac conuellere. Verùm ex improuiso in præparata à Romanis fossa, tum Persarum ipse Rex vnà cum liberis, tum exercitus præcipui intercepti sunt: quin & totius exercitus reliquiæ mox per insidias fusæ sunt, & ad vnum omnes profligatæ.

Procop.

Rerum

Rerum Sapientia custos.

Illuſtriſſima Bituricenſium Duciſſa Margareta ſingulare animi ſui votum hoc Symbolo gemini ſerpentis ex oleæ ramuſculo vtrumque caput exſerentis expreſſit: indicans veram rerum omnium gubernationem clauo ſapientiæ & prudentiæ optimè teneri.

Diſcite

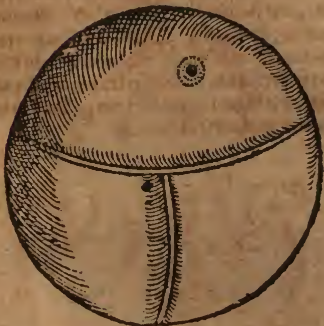
Discite iustitiam moniti.

Quocumque Sicambrorum Rex Basanus Dioclis filius tenderet, anteferri perpetuò ensem iubebat, summitate cuius adnexa erat restis, aut laqueus: idque in testimonium inuiolatę iustitiæ. Fuitque Rex ille, præterquàm quòd aliis virtutibus clarus tam diligens iudiciorum & æquitatis censor & conseruator, vt in delinquentem gnatum proprium seuerè animaduertit.

Concussus

Concussus surgo.

Vento turgens pilaris (vt ita dixerim) orbis Admirallo Chabotio pro Symbolo fuit, addita superscriptione: *Concussus surgo.* Quæ Symbolum ipsum satis explicat.

Hâc virtutis iter.

Rastrum agreste Y literæ (quam Pythagoricam vocant) alligatū (quod pro Symbolo sibi vēdicabat M. Petrus Moruillerius Galliæ Cancellarius (quemadmodum spectare est in æde S. Martino campestri sacra vrbis Lutetiæ) satis admonet ad virtutem consequendam labore iter fieri.

Hoc

Hoc Cæsar me donauit.

Carolus VI. Fráco-rum Rex, venatus in ſilua Senliana ceruũ, qui collum habebat obuinctũ catena ſeu torque æneo deaurato, cum antiqua inſcriptione in hęc verba: HOC CÆSAR ME DONAVIT cupiensque memorabilem hanc prædam in poſteritatis cognitionem diffundere, Symbolum ſibi ſumſit Ceruum, alatum redimatum colla corona.

Victo sæculo.

Spinea Corona, arundini iuncóve inserta typum refert passionis Seruatoris nostri Iesu Christi: designans cæleste ac æternum eius

eius regnum, & de deuictis mundo ac Satana Principe huius mundi, victoriam.

Terriculum noxa.

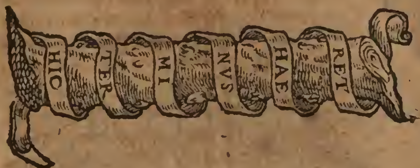
Crea-

Plutarc. Creatus in primarium Ducem exercitus Pompeius Magnus, & à Sylla missus in Siciliam, non solùm vigilanter, strenueque, & magnanimiter se gessit, verùm etiam summa æquitate iustum Ducem præstitit: adeò vt etiam quos sciebat milites excursionibus extra aciem prædari ac mala patrare, eos grauiter puniret. Ad hæc quò præcursores, ac velites ab obuiorum oppressione coërceret, ac refrenaret, etiam illorum gladios annulo proprio sigillatorio notabat.

Hic

Hic terminus hæret.

Ne dignitatum, ac honorum, & bonorum, ac denique rerum omnium prouentus & affluentia Magnates, & illuſtres Heroas omninò præpediret, quò minùs interdum cogitarent ſe quoque mortales eſſe, vniuerſi ferè certam rationem aliquam, quæ illis ſubinde mortis refricaret memoriam, excogitarunt. Quod & ipſum hodie facit Dominus Boizius, Summus Regis prægustator, vſurpans pro ſuo peculiari Symbolo effigiem deiecti trunci, his verbis circumquaq, appoſitis: *Hic terminus hæret.*

Mihi

Mihi pondera luxus.

Hier.

Quem-

Quemadmodum (vt habet Seneca) ex Sen.
nimia fœcunditate contingit fruges à ſeſe
opprimi, ſpicáſque deiici, ſic & immodera-
ta ſuarum commoditatum, ac voluptatum
congeries præclaris ingeniis, & alioquin
bene natis eſt nocentior.

Nil am-

Nil amplius optat.

Typus hic retium & caſſium inter ſe compactorum referri poteſt in præcedentem metaphoram: docetque eum qui ſuo contentus cenſu viuit, facilè rerum caducarum ſuperfluam cupidinem ſpernere, & eleuare.

*Nun*ᴂ

Num status telluris honor?

Inoleuerat Romanis consuetudo, vt Præfectis Prouinciarum recens aut creatis, aut inauguratis gratulationis ergò, ac velut læti aduentus auspicium, darentur in singula capita, muneris honorarij loco solidi septem, cespes, clauis, atque pila seu sphærula. Cespitem ideò dabant, vt operam daret Præfectus ne annona carior euaderet, sed in eo Cod. lib. 12. titulo de Præter.

pretio conseruaretur, vt nulla caritas rerúm ve indigentia, aut fames exoriri posset, Ad hæc vt ea prudentia, ac clementia res subditorum moderaretur, vt pro dato cespite, vel totos agros Præsidi ferrent acceptos. Clauem verò, vt libertatem, & iuris dicendi, imperandiq́ue potestatem expenderet. Sphæram denique vt summum ius & auctoritatem designaret. Sic enim Alexander oblatum à Dario globum, seu Sphęram est interpretatus. Nisi Sphæram significare voluerimus ordinis ac disciplinæ militaris gubernationem.

Me pom-

Me pompæ prouexit apex.

Summam rerum præclarè gestarum mercedem Romani existimabant, si suos Imperatores, Duces, Equites, Antesignanos, ceterosque milites strenuos (pro sua quemque tamen dignitate, merito gradu, commissaq.

prouincia) certis coronis, quas ideò quoque Militares appellabant, honestarent. Quarũ propterea quòd virtutis, præclarorumq́ue facinorum & inuicti animi testimonia fuerint, præcipuarum, ac illustriorum Icones hic vnà cum suis gnomis, sententiunculísve continuè patent: idq́ue tum, inquam, ob perpetuam generosæ antiquitatis reminiscentiam, atque decus, tum etiam ad oblectationem, voluptatem, & spem huius tempestatis hominum ad æternum quoque virtutis honorem, præmium, & laudem tendentium, ac aspirantium: quæ potissimum Reipub. (quę omnibus curę esse debet) vindicibus, patronis, & assertoribus debentur. Proinde quę prima iam exhibetur, Triumphalis dicebatur: quæ laureis ramis baccisq́. circumtexta inuictis triumphatoribus offerebatur. Quibus vt hostium victoribus & domitoribus, tota vrbe Roma magnificis curribus & rhedis circumuectis triumphum agere Senatus ipsius decreto fas erat. Prius tamen edocto Senatu de quinquies mille hostibus vno prælio cæsis. Hæc verò triumphalis corona temporis diuturnitate, Imperio decrescente, postmodum vnionum & margaritarum admixtionem, necnon &

aliarum

aliarum ge
ac tandem
ptam aureo
tata fuit: q
diernum d
& statuis in

M

Trib
obsidi
liberat

aliarum gemmarum variationem admisit: ac tandem ex natina lauro in laurum sculptam aureoq́ue circulo impositam commutata fuit: quemadmodum adhuc vel in hodiernum diem in antiquis numismatibus & statuis inspicere est.

Merces sublimis honorum.

Tribuno militum Equitíve, qui hostium obsidionem strennè sustinuissent, ab iis qui liberati seruatiq́ue fuerant dabatur Corona

obſidionalis ſiue graminea. Et quamquam hæc è ſolo gramine (quod & ipſum largè pro quibuſcunque herbis quę tum ipſo loco inueniri poterant obſidione ſoluta, hic accipiendum eſt) circumtexta fuerit, nihilominus tamen, Plinio teſtante, omnium fuit honoratiſſima, illuſtriſſimaque, ac ſummo in pretio habita.

Seruati gratia Ciuis.

Donabatur etiam à ciue corona ciuica ciuis is qui ciuem singulari periculo in pugna liberasset, viuumque seruasset. Texta fuit eiusmodi corona querceis foliis ac fastigiis: quòd prisca ætate ex quercu alimentum suppeditabatur.

Excidij turribus honor.

Muralis Corona ex auro conflata in formam muralium pinnarum illi dabatur ab Imperatore exercitus, qui primus vi & armis hostium mœnia transcendisset in vrbem.

Hoc valli insigne recepti.

Corona Castrensis vallaris, seu palata itidem ex auro confecta donabatur ab Imperatore, seu exercitus Præfecto illi qui primus oppugnando vallum hostile occupasset.

Clas-

Classis monumenta subacta.

Nauali prælio qui in classem hostium armatus, primusque irruens nauem ingressus esset, Corona aurea nauali cohonestabatur, rostrorum, aut naualium prorarum adinstar confecta.

In hunc intuens.

Mos erat priſcis Aegyptiis per ſympoſia ab aliquo circumferri mortis ſimulacrum, ſingulisque ordine intuendum oſtentando dici:

Con-

Contuere, hoc quid sit, genio tantumq́; vacato,
Quàm lubet, huic fies tu similisq́; semel.

Quin etiam in extremi exitus commonitionem, ac reminiscentiam refert inter alia Isidorus, Constantinopoli inualuisse consuetudinem, vt quo primùm die coronam Cæsaream Imperator suscipiebat, ad ipsum sedētem sublimì throno, accederet cæmentarius, Cæsari proponens lapidum genera tria, quatuórue, in hæc verba iussus dicere: Isidor.

Elige ab his saxis, ex quo Augustissime Cæsar,
Ipse tibi tumulum me fabricare velis.

Victoria

Victoria limes.

Interrogatus ab Adriano Cæſare Epictetus Philoſophus quam ob cauſam mortui coronis inſignirentur, reſpondit, vt ſic indicarent, quòd labores & ærumnas, ſeu moleſtiarum immenſum pondus huius vitæ morte ſuperaſſent. Eius quoque coronationis meminit Plinius, atque ad eum modum efferri ſolitos teſtatur.

Spes

Spes altera vitæ.

Fru-

Frumenti, ceterarumque herbarum, & leguminum grana, & semina in solum iacta emortuáque reuiuiscunt, & renascuntur. Sic humana corpora per mortem cadentia, resurgent in gloriam in nouissima illa vniuersalique humanorum corporum suscitatione.

Heroicorum Symbolorum M. Claud. Paradini finis.

SYM-

SYMBOLA SEV EMBLEMATA
Gabrielis Symeonis Florentini.

Huc cursus fuit.

Vt eum à quo è magno naufragij periculo in portum salutarem perductus sit aliquis plurimi facere debet, ita (quãtum suspicor) huius Symboli auctor hoc ipso contestatum esse voluit, quantopere suspiciat, quamque fortunatũ se reputet quòd in benigni Principis Emanuelis Philiberti Sabaudiæ Ducis clientelam receptus sit,

Quis

Quis dicere laudes?

Insigne hoc solidæ ac planæ Crucis (Diuinæ charitatis munimentum) Sabaudiæ Ducibus proprium, & dictio monosyllaba EL Hebraicè Deum significans, annulo ex margaritis, aut Orientalibus gemmis composito inclusa, corona Regia superaddita. Regiam prosapiam, necnon & nomina Sabaudiæ Ducis Emanuelis & Ducissæ Margaretæ appositissimè significat. Quibus diuinis dotibus hos Principes ornatos nemo certè vltra meritum collaudare queat.

Testina

Feſtina lente.

Auguſtus Cæſar(alienus à nimia præcipitantia ac credulitate illa, qua pleriq. Principes ac Iudices primo impetu paraſitorum ſuorum delationibus fidem adhibẽtes, multa iniquiſſimè interdum egerunt) temperantiam, & regendis Imperij habenis moderamen iuſtum obſeruare ſe teſtaturus, præter alia, papilionem cancro marino adhærentem inter alia ſua monimenta auro exſculpi iuſſit, ab huius greſſu lentiore tarditatem, ab illius pernici volatu præcipitantiam innuens· quibus coniunctis, temperamentum Principi perneceſſarium conuenire declaratur.

Festina lentè.

Loco Cancri papilionisque Augusti, Vespasianus Imperator delphinem, vt hic expressum vides, figurari iussit.

Pacatum

Pacatum ipſe regam auitis virtutibus orbem.

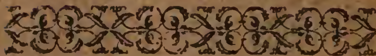
Rectius patriis pro auitis ſubſtitueretur.

Hoc typo Delphinis orbis Sphæram pinnis ſuſtinentis forma annuli adamante inſigniti (priſco Medicæorum familiæ proprio Symbolo) cum incluſa creſcentis Lunæ forma (Regis Henrici Symbolo) ex qua etiam ramuſculi duo pullulent, palmæ ſcilicet, ob partam victoriam & oleę, in ſpem pacis, adſcripto elogio: *Pacatum ipſe regam * auitis* *patriis

virtutibus orbem, intellectam volumus Regis Delphini illustrem progeniem tum ex patre, tum matre, vtriusque Symbolis in vnum redactis: per lunare incrementum sanguinis regij splendorem, per adamãtem infractam virtutem, denique per mundi sphæram, siue globum, insuperabilem eius potentiam innuentes. Ad quem olim etiam modum prisci Romani hoc ipsum significauere.

Fato

Fato prudentia maior.

Stellam angue coronato, caudamq́. mordente circumſeptam ſuprapoſita hac inſcriptione: *Fato prudentia maior*, Reginæ Gallorum honoris ergò dedicaui: idq́ue ad ſignificandum, quòd, etſi fortuna Principem hanc antea multùm euexiſſet, velut tantorum patris, ac matris, nimirum Vrbinatum Ducis & Heroinæ Boloniæ filiam,

 neptem

neptémque tanti Pontificis quantus fuit Clemens VII. & vxorem adeó sublimis, potentis, inuictique & generosi Principis, nempe Henrici II. Franciæ Regis, deniq. tot, tamque insignium regiorum liberorum matrem, tamen admirabili virtute sua, & modestia, rerumque tolerantia cum tempore hoc effecit, vt partes laudis primas inter priores Franciæ Reginas obtineat.

Miran-

Mirandum naturæ opus.

Duabus Margaretis, Nauarræ nimirum & Franciæ conuenientiùs aptari Symbolum non arbitror, quàm si pingantur Consolidæ herbæ flores duo ex vtroq. lilij latere emergentes, abditis verbis: *Mirandum naturæ opus.*

Simul & semper.

Sub adamantis gemmæ typo intellige amorem & inuictam Regis ac Reginę Nauarrorum potentiam, perque Solem & Lunam actorum splendorem & mutui fœderis, ac perpetuæ fidei constantiam, suprapofita inscriptione : *Simul & semper.*

ΑΠΛΑ.

ΑΠΛΑΝΟΣ.

Armata manus enſem gerens cum dictione Græca ΑΠΛΑΝΟΣ, ſine fuco & fallacia, ſignificat Conneſtabilem Regibus admodum fidum & pace & bello fuiſſe, reſq. Galliæ admodum proſperè geſſiſſe.

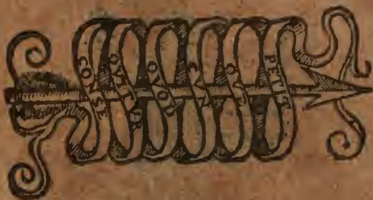
Perimit & tuetur.

Ob oculos mihi ponens consilium & magnanimitatem Ducis Guisiani, pro illius Symbolo scutum rotundum descripsi corona insignitum ac ense transfixum, suprascriptis his verbis: *Perimit & tuetur:* vt intelligi possit vir strenuus tam tutãdis, quàm expugnandis vrbibus, item fundendis acie hostibus.

Conse-

Consequitur quodcumque petit.

Diana Pictauiensis, Valentinatum Ducissa, iaculum (Dianę Deæ telum propriũm) sibi adscripsit hac inscriptione circumuolutum: *Consequitur quodcumque petit.*

Ex utro-

Ex vtroque Cæsar.

Hoc Apophthegmate: *Ex vtroq; Cæsar*, significatur, his duobus, armis scilicet & literis, Iulium Cæsarem recto corporis statu semper rebus gerendis strenuè inuigilantem, factum totius orbis dominatorem.

Sola-

Solatur conſcientia & finis.

Leonis Veneti coloris, & in altum erecti ſimulacro hac coniuncta ſententia: *Solatur conſcientia & finis*, Melphenſis Princeps indicare voluit, ſe, quamquam fortunis exſutus, ſolioque pulſus eſſet, ſua nihilominus contentum fortuna, tranquillaq. conſcientia vixiſſe: hoc vnum certò ſciens, ſe probè ſuo vbique functum eſſe officio: de cætero, in Dei

Et ſi hoc loco ſuprapoſita leoni co- rona ſit, illius tamē Scholion ipſum non meminit.

in Dei Omnipotentis clementiam post obitum, omnem suam spem collocans.

Forte rectiùs fuerit *Inscribit.*

Scribit in marmore læsus.

Sunt quidam adeò elati, auctoritatique suæ, & opibus confidentes, vt pro nihilo ducant, pauperem, aut vilioris conditionis hominem contumelia, vel iniuria quoque afficere: hoc nimirum reputantes, siue præparentium, aut amicorum tenuitate, siue præ facultatum inopia numquam illi futuram in posterum vlciscendi occasionem, sed facilè

cilè obliuioni ab illo traditum iri. Quamquam verò huiuscemodi tyranni (hoc enim iis proprium nomen est) egregiè fallantur isthac sua vecordia, tempus tamen atque occasio aliquando eos docebit vt serò sapiant Phryges, vel præsenti hoc Symbolo, viri nimirum in marmor incidentis animi sui institutum cum hac sententia, *Scribit in marmore læsus.*

Cosi

Id est: Sic viuida voluptas ducit in exitium.

Cosi viuo piacer conduce à morte.

Cosi viuo piacer conduce a morte. Sub typo papilionis peculiari genio ſuo flammæ, igniſque ſplendore, in quem ſe ipſe temerè coniiciens perdit, gaudentis, deſignari poteſt qui citra delectum rem quamcumque ambiens, & affectans, ex ea dedecus ſibi opprobrium, & perniciem parit.

Ami-

Amico ficto nulla fit iniuria.

In eum qui arte ſtudioq́ue amicitiam ſimulat, pulchrè quadrat hominis perſonati effigies (quæ humani animi fucum ſignificat) quem quis ſic tangat fuſte, vt illi perſonatum vultum deiiciat, vnà cum hiſce verbis: *Amico ficto nulla fit iniuria.*

Ignis gladio non fodiendus.

Contentiosis & irritabilibus conuenit præsens Symbolum hominis extremo gladio prunarum aceruum ita disturbantis, vt exsilientes alterum illi oculorum scintillæ exstinguant, addito ex Pythagoræ vita hoc Apophthegmate: *Ignis gladio non fodiendus.*

Statera ordo non transiliendus.

Qui iniqui sunt & præposteri iudicij homines, nullum eos modum seruare certum est, finemque adeò plerumque experiuntur noxium: quemadmodum & trutina (quam Latini atque Thusci Stateram vocant) cuius alteram lancem si plus æquo adoneres pondere, ea pressa rumpitur.

Sic vos non vobis.

Si quis aliorum præclarè gesta Præfectis ipsis, vel Antesignanis adscribere velit, conuenienter id exprimes per iugum boum aratrum trahentium, vnà cum hoc Virgiliano versiculo: *Sic vos non vobis.*

Solus promeritus.

E diuerso si egregio, magnanimoque, ac prudenti militiæ Duci qui suo Marte totum belli pondus sustinuisset, & confecisset, propria virtute concitatus (quod plerique nostræ tempestatis etiam præstitere) Symbolum appositum mihi sit excogitãdum, tres, aut quatuor, quorum vnus eorum solus præ ceteris omnibus à sessoribus suis concitatis primus ad præmij locũ destinatũ peruenerit currentes equos depingi cuperem vnà cum his verbis: *Solus promeritus*, imitatus in hoc vete-

In Icone cõueniẽtiùs præcursor equus sessorem etiam, vt & ceteri, habuerit.

veterum Romanorum consuetudinem, qui olim sese in circis, ad cursum exercebant: nec non & Florentinorum, qui idem in magno apud eos, ac solemni diui Iohannis Baptistæ festo equis insidentes faciunt.

Aut Cæsar aut nihil.

Cæsar Borgia, Dux Valentinensis patefacturus orbi se cōstituisse aut mortem citius obire, aut maximum quiddam, & immortalitate dignum velle patrare, simul & Iulium

lium Cæsarem suscipiendis rebus arduis æmulatus, Apophthegma solebat vsurpare, quod erat: *Aut Cæsar, aut nihil.* Idque citra vllum aliud Symbolum. Ad quod visum est nobis appositum, si vir armatus altera manu orbem tenens, qui velut Iulij Cæsaris monarchiam figuret, altera schedam multiplicato charactere o dumtaxat, qui per se ac solus nihil quidem, sed alteri arithmeticæ notæ coniunctus aliquid significet, depingeretur. Et quidem illud huic rei conueniens fuit, quòd temerarius ille, ac imprudens, tandem re vera NIHIL se effecerit, vti prædicere suo Apophthegmate solebat. Nam in media ferè iuuentute in regno Nauarræ trucidatus est: taleque illi conscriptum est Epitaphium:

Borgia Cæsar eram factis, & nomine Cæsar.
Aut NIHIL, *aut Cæsar, dixit: vtrumq; fuit.*

Sola facta solum Deum sequor.

Generosissima Bona Schaudiensis Ioan. Galeatij Mediolanensium Ducis mater, marito orbata, numisma (quod gens istic Testonem vocat) cuius altera facie Phœnix expressus, vnà cum his verbis: *Sola facta solum Deum sequor*, apparet, cudi mandauit. Significare cupiens, quòd velut Phœnix in orbe solus, sic ipsa in vidualem solitudinem, mortè mariti redacta, æternum cum Deo solo viuere se deuouet.

Pas à pas.

Id eſt: Gradatim.

Volens Renatus Siciliæ Rex intelligi ſe concepiſſe ſpem in maiorem adhuc Principem quàm ipſe foret, paulatim euadendi, atque difficultates ſuas omnes aliquando ſuperandi, Symbolum ſuum ex boue inſignia eius collo geſtante appoſitis verbis: *Pas à pas*, figurari iuſſit: Eo ipſo bouem tardè quidem, ſed maximum tamen nihilominus iter conficere declaraturus.

Ditat seruata fides.

Ostensuras quidam alius intemeratam erga herum fidem, & obsequium sese seruasse, atque hinc factum opulentiorem, pro Symbolo duas manus cornucopiæ complectentes adscriptis verbis: *Ditat seruata fides*, vsurpauit.

Virescit

Virescit vulnere virtus.

Et alius quidam fortunæ tenuis ob suam virtutem, & bene acta (vt ferè sunt omnes probi) ab inuidia, velutiq. communi hominum ignorantia persecutus, figurare cupiēs, se, quò magis infestaretur, eò magis virtutem suam, & ingenium patefacturum, pro Symbolo vsurpauit virum proterentem pedibus plantam herbæ quā Acetosam Pharmacopolæ, Rumicem Romani, ὀξαλίδα Græci, Agrestinam Florentini vocant, vnà cum hac sententia: *Virescit vulnere virtus.*

Secutus in eo herbæ huius genium, quæ quò plùs conteritur, eò magis viridis efficitur. Quo Symbolo quondam Dominus Legatus Pratensis, magnus Galliarum Cancellarius vsus est.

Id est: Iste suum medicamen habet, sed non ego læsus.

Esto tienne su remedio, y no yo.

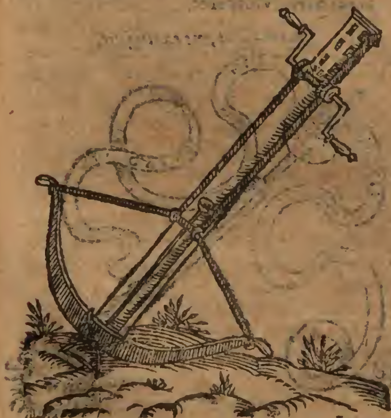

Ceruus sagitta confixus, & dictámi (quæ herba est in Candia, seu Creta insula copiosè crescens: quæ à ceruo mãducata, vniuersa eius

eius vulnera sanat) surculum, vel frustum ore vorans, vnà cum hac inscriptione: *Esto tienne su remedio, y no yo*, amoris immedicabilis Symbolum esse potest. Ad Ouid. ex Metamorph. quo Phœbus super suis erga Daphnen amoribus lamentatur, alludens versum illum qui habet:

Hei mihi, quòd nullis amor est medicabilis herbis?

Ingenium superat vires.

In no-

In nouiss. bello Neapolitano Fernandus Consaluus se strenuum quidem, atque magnanimum admodum, sed multó adhuc callidiorem ducem præstitit, adeoque vt ito non pauca prælia victoriosè terminarit. Quinetiam se calliditate quoque vti solitum, adeò non ægrè tulit intelligi, vt etiam pro Symbolo arcum qui funibus intendi soleret, addito Apophthegmate: *Ingenium superat vires*, vsurparet.

Qui me alit, me extinguit.

In Heluetiorum ad Mediolanum à defuncto Rege Francisco facta profligatione, S. Valieri Dominus senior, Heroinæ Dianæ Pictauiensis, Valentinatum Ducissæ pater, ac centum nobilium equitum præfectus, vexillum circumgestabat, quo succensa fax, atque inuersa, fluidaq́. cera hanc extinguente, hac quoque apposita sententia: *Qui me alit, me extinguit*, figurabatur. Quod Symbolum Heroinæ cuiusdam caussa effinxit, nimirum insinuare cupiens, quemadmodum illius decor huius foueret animum, ita quoque in capitis discrimen coniiceret.

Furor

Mimus. Publian.

Furor fit læſa ſæpiùs patientia.

Videas interdum vſque adeò temerarios, & dictis, factisq́. importunos, vt placidiſs. quoſque, ac modeſtiſs. & probiſs. lædere non vereantur. Quæ res iiſdem etiam infeliciter cedit: quemadmodum & adoleſcentulo veruecem nimium infeſtanti, ab eodem deturbari contingit, re ipſa experienti veram eſſe ſententiam: *Furor fit læſa ſæpiùs patientia.*

Frons

Frons hominem præfert.

Qui naturæ indaginem, & physiognomiæ indicia scripserunt, auctore etiam Aristotele, dicunt frontem humanę indolis indicem. Igitur frons angustior hominis stolidi, sordidi, & suum instar, ventri dediti argumẽtum est. Frons æquo latior, instar bouis, indicium crassioris, & obtusioris intellectus, & cerebri. Frons longior benignũ, & docilem indicat. Demissior pusillanimem.

Depressor, rotundiórve leuem, ineptum, & inconstantem. Planior ambitiosum & gloriæ cupidum. Ad medium recaluastris furiosum, & iracundum. Rugosa cogitabundum, & somnolentum. Mollis hilarem, & comem, ac plausibilem. Aspera, diuersisque locis tuberosa callidè auarum, ac malitiosè fatuum. Polita, quasique dolata, & æquabilis securum. Medíocri quantitate quadrata magnanimum & prudentem, atq. probum. Quę frontis pręsagia mihi Symbolum hoc: *Frons hominem præfert*, excogitandi occasionem præbuerunt.

Bis dat

Bis dat qui tempeſtiuè donat.

Sunt quidam in conſerendis beneficiis vſqueadeò importuni,& intempeſtiui, ſeu præpoſteri, vt quò quis eorum adminiculo minùs egeat, eò paratiores ſint ad gratificandum, magiſque ad eidem quodlibet præſtandum officium geſtiant,idque(quantum opinor) aut alicuius emolumenti aliquando in poſterum conſequendi, aut certè talionis ſpe: atqui hunc eundem, ſi forſitan in anguſtias delapſum conſpicentur Deo exſecrabiles illi, eundem,inquam,

auersabuntur, si frequentiùs ab eodem suam opem implorari, seu accersiri sentiãt, aut priora beneficia illi exprobrabunt, aut miserum subsannabunt, aut aliquam qua hunc ne in illorum cõsortium postea se ingerere audeat, elongent, rationem meditabuntur, & contexent. Illi profectò non parentes, non veri amici, imò non homines sunt, sed potiùs immanes belluæ, vita ipsa indignæ, quosque viri re ipsa nobilis misellum quendam & pauperculum collapsum ab humo surrigentis Iconem hanc vnà cum Apophthegmate: *Bis dat qui tempestiuè donat,* quotidie contemplari, animoque circumgestare oportet. Quòd nimirũ duplex demum, & immortale meritum esse debet, dum quis citra vllam remunerationis spem vrgente necessitate alteri prodest.

Huc fortassis etiam non ineptè referri potest quod habet Ausonius Epigrãmate 84. ex Græco:

Gratia quæ tarda est, ingrata est: gratia namque
Cùm fieri properat, gratia grata magis.

Et rursus 85. ex eodem.

Si bene quid facias, facias citò: nam citò factum
Gratum erit, ingratum gratia tarda facit.

Impro-

Improbus à nullo flectitur obsequio.

Qui vſque adeò atroces, refractarij, auſteri, improbi, & nequam ſunt, vt quamlibet iis obſequiũ omne quis præſtiterit, eiuſdem commiſereſcere tamen dedignentur, digni profectò illi ſunt qui pro Symbolo vſurpẽt effigiem implacabilis mortis, quæ virum ſupplicem, atque iunctis palmis, & in genua humi procumbentem, ac nequicquam deprecantem trucidat, adſcriptis verbis: *Improbus à nullo flectitur obſequio.*

Sic maiora cedunt.

Accipiter is quem passim Spriuerium vocant, in copiosa falconum turma gestatus cum inscriptione: *Sic maiora cedunt*, veram nobilitatem non in opibus, vel auctoritate, sed animi præstantia consistere figurat. Accipitris nimirum illius ea prærogatiua est, vt sua præsentia omnes aues etiam se multò maiores, ab omnibus, quibus forent aliàs obnoxiæ, iniuriis vindicet.

Malè

Malè parta malè dilabuntur.

Cicero 2. Philip.

In cuiusdam fœneratoris ædibus, qui solis nũmis supputandis oblectabatur, educatus simius, atq. aliquando per rimam quandam cõspicatus herũ in mensa sparsis nummis lusitantem, quadam die prandẽte hero, per fenestram penetrauit ad aceruum nummorum: vbi & ipse herum imitatus cum ali-

quamdiu nummis versandi sese oblectasset, tandem eos in medias plateas è fenestra largè proiicere cœpit, Quo spectaculo an prætereuntes profusè cachinnati fuerint, an verò fœnerator ipse potiùs irritatųs indoluerit, hoc loco non dicam: vt qui me ipse iam sat occupatum sentiam ad hunc vsurarium eiusque similes ridendum, qui aut gurgiti profundi maris, aut filio, aut fratri, aut nepoti, aleatori, fornicatori, temulento, lusconíve ingentes pecuniarum aceruos cumulant, huius præclarissimi, verissimique Apophthegmatis quod habet: *Malè parta malè dilabuntur*, vix vnquam memores.

Expetenda opes, vt dignis largiamur.

Illuſtrem virum Dominum Matthæum Balbanum Lucénſem referentem aliquando de ſe ipſum audiui, quòd Chriſtum quotidie precaretur, nullas ſibi opes, aut rerum affluentiam ab illo tribui, niſi ſimul & iiſdem rectè vtendi voluntatem, ac rationem.

Verba votumque haud dubiè non tantùm priuato nobili viro, verumetiam æquo, ac vero Principe dignum. Cuius etiam gratia eò maioris facienda est, quòd effectu, seu re ipsa, & opere comprobet, domi quidem turmatim quoque viros eruditos alens, foris verò ingentia stipendia plerisque suppeditans. Quocirca præsens ei Symbolum consecrare lubuit: nimirum manus in aëre nummos è paterá in cassidem & codicem super ara constitutos effundentis Iconem, vnà cum superscriptis verbis; *Expetenda opes, vt dignis largiamur:* ara scilicet, hominum aut in literis, aut armis (quod cassis & codex insinuant) præstantiam figurante, ac effusa patera conspicuam cordati viri, familiaremque munificenriam.

Mors sceptra ligonibus æquans.

In hoc Symbolum regio sceptro colligati rustici ligonis atque inter hæc duo suprapositam horrẽdæ mortis effigiem, vnà cum his verbis: *Mors sceptra ligonibus æquans,* optimo iure intuendum foret, magnatibus vniuersis, & principibus viris, necnon & diuitibus, ac denique quantæcumque auctoritatis, aut cuiuscumque conditionis exstiterint.

Ingra-

Ingratis seruire nefas.

Vulgò iactatur hoc prouerbium: *Virus in cauda*. Quocirca & hoc ipso volui finem nostris Symbolis claudere, quo ingratitudinem quorundam cum vipera serpente compararem, quæ coitu marem admissum necat, & à suo, quem ventre concipit, fœtu necatur. Vnde tam ipsa, quàm pleriq. etiam mortales iustissimam habent caussam perorandi cum hac querimonia: *Ingratis seruire nefas.*

FINIS.

HEXASTICHON

IOANNIS GVBERNAtoris, quo priorem editionem conclusit.

Corrige quæ Lector paſſim hic errata videbis,
Nam toto libro plurima ineſſe ſcio,
Dum non eſſe poteſt (ſit quiſquis) ineptior illo
Qui typica infauſtos iunxit ab arte typos.
Ac non interea dicam, labor iſte citatum
Debuit vt finem noſter habere ſuum.

In eoſdem verſus, Epigramma.

AVT ita deterſit mala mens tibi frõtis honorem
Vt ſcelus eſſe vllum nolle pudere neges:
Aut ſceleratum animũ nebulis nondũ ſatis aptus
Obuelare aptis, auſus es eſſe malus.
Alterutrum cur eſſe putem; tua clauſula ſcitè
Admonet hæc, libro clauſula digna tuo:
Qua, velati ſorex, te aperis, & tegmine laruæ
Detracto impuram proſtituis faciem.
Plurima, ais, quòd ſint hîc menda operarum ea culpa eſt.
Mentiris nebulo, culpa ea tota tua eſt.
Tu præeras operis: tibi gnauo oculoq́; manuq́;
Errata illorum tollere munus erat.
Sed tua nec potuit facere hoc ignauia: nec tu,
Crede mihi, libros tangere natus eras.

Natus

Natus erat, vt nomen habes, tractare guberna,
  Esseq; Sarmaticæ vile triremis onus.
Atque vtinam à prima iam dudum ætate fuisses,
  Gauderent fraudi quîs tua lingua fuit.
Non visum est Nemesi quæ te, quasi fune remisso
  Adstrictum catulum, ludere sinit adhuc:
Vt tibi, cùm tua fata vocant, mox fune reducto
  Flagitiis soluat digna brabæa tuis.
Idq; adeò vt faciat iure, & te iudice, cogit
  En vltro tua te crimina ferre palam.
Addis enim, tam pulchra tui monumenta laboris
  Esse breui in spatio fine potita suo.
Adde precor bone vir caussam. Nō est opus, inquis.
  Credo, tibi; verùm, hæc quì leget, illi opus est:
Si modò vis, vt quæ toto quam plurima libro
  Menda leget, placida corrigat illa manu
Et quis enim potis est peccato ignoscere, quòd si
  Nescius, an veniam promereatur, erit?
Adde igitur caussam. cur abnuis? an pudet ipsam
  Dicere rem? saltem, perfide, dic aliquid.
Non potes. obstrinxit malefidæ vincula linguæ
  Condita quæ medio pectore Erinnys agit.
O bone, iam meritas Rhamnusia poscere pœnas
  Incipit. en stimulus iam tibi corda quatit.
Nunc huc, nunc illuc mentis fugis exsul & orbis.
  Factus & est hostis, quisquis amicus erat.

Et quæ causa mali tanti ? non altera certè,
Quàm tua quæ iussit te properare, fuit.
Scilicet ille tui domini liber ere paratus,
Ad falsum dominum posset ut ille rapi;
Debuit antè suam cursu contingere metam,
Quàm suus à patria sede rediret herus.
Vtque scelus sceleri posses prætendere (quod non,
Alme deus, monstri mens scelerata parit?)
Ausus es infelix illum, qui pectore vero
Crediderat fidei se & sua cuncta tibi;
Prodere non sontem fallaci crimine; cuius
(Appello Nemesin) tu simul auctor eras,
Hoc etenim sanctè tibi credita, cura ferebat,
Deniam ut à recto nil patereris agi.
Passus es: & vana spe lucri ductus, id ultro
Prodendo, domini perdere es ausus opes.
His pro flagitiis scin, pessimè, vir bonus iste
Quæ mala deuoueat in caput ire tuum?
Seruus ut aut aliis sis usque fidelior; aut ne
Cuiquam alij damno sit tua perfidia.

V. G. Plantini & veritatis
amore faciebat.

